

Spis treści

UCHWAŁY	3
ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA.....	8
GLOSY	37
ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2009, NR 6	56
ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC-ZD 2009, NR B	62
INFORMACJE	71
Dane statystyczne – kwiecień 2009 r.	72

Redakcja

Jacek Gudowski

Elżbieta Stan-Stanik

Współpraca

Radosław Cebeliński, Grzegorz Goss,
Marek Jaślikowski, Maciej Machowski,
Radosław Nowaczewski, Maciej Plaskacz,
Piotr Rylski, Elżbieta Szczepanowska,
Łukasz Węgrzynowski, Tadeusz Zembrzuski,
Andrzej Zielony

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 14 października 2008 r., II Ca 878/08, zagadnienia prawnego:

„Czy w świetle treści przepisu art. 290 § 2 k.c. na nieruchomości stanowiącej wyodrębnioną działkę z nieruchomości wieczystoksięgowej utrzymuje się z mocy prawa służebność gruntowa, mimo że wyodrębniana działka nie była objęta zakresem wykonywania tej służebności?”

podjął uchwałę:

Jeżeli jedna księga wieczysta urządzona jest dla kilku geodezyjnie tylko wyodrębnionych działek i niektóre z nich objęte są służebnością gruntową, to odłączenie z księgi wieczystej działki nieobjętej zakresem wykonywania służebności i założenie dla niej nowej księgi wieczystej nie powoduje wygaśnięcia obciążenia jej tą służebnością.

*(uchwała z dnia 17 kwietnia 2009 r., III CZP 9/09, S. Dąbrowski,
H. Pietrkowski, W. Katner)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku postanowieniem z dnia 18 grudnia 2008 r., I ACa 543/08, zagadnienia prawnego:

„Czy uchwała zarządu spółdzielni, niezaliczająca piwnicy jako pomieszczenia przynależnego do lokalu mieszkalnego, w sytuacji gdy piwnica przyporządkowana jest do tego lokalu i pozostaje w użytkowaniu osoby, której przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, jest dotknięta nieważnością z uwagi na treść art. 42 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.)?;

w razie odpowiedzi negatywnej:

czy osoba, której przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego, do którego to lokalu przyporządkowana jest faktycznie piwnica i jest ona użytkowana przez tę osobę, może wnosić na podstawie art. 43 ust. 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych powództwo o uchylenie uchwały zarządu spółdzielni, mocą której nie zaliczono piwnicy jako pomieszczenia przynależnego do lokalu mieszkalnego, z powodu naruszania jej interesu prawnego lub uprawnienia (art. 42 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych)?”

podjął uchwałę:

Nieważna jest uchwała zarządu spółdzielni, niezaliczająca piwnicy jako pomieszczenia przynależnego do lokalu mieszkalnego w sytuacji, gdy piwnica przyporządkowana jest do tego lokalu i pozostaje w użytkowaniu osoby, której przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu.

*(uchwała z dnia 17 kwietnia 2009 r., III CZP 14/09, S. Dąbrowski,
H. Pietrkowski, W. Katner)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 13 stycznia 2009 r., XV Ca 356/08, zagadnienia prawnego:

„Czy z uwagi na treść art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz. 973) prawomocne w dacie wejścia w życie tej ustawy i niezrealizowane uchwały zarządu spółdzielni mieszkaniowych o określeniu przedmiotu odrębnej własności, stanowią podstawę do realizacji przez członków spółdzielni lub inne osoby roszczeń, o których mowa w art. 17¹⁴ u.s.m., czy też roszczenia te są rozpatrywane w całości na podstawie przepisów ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 14 czerwca 2007 r. (Dz.U. Nr 125, poz. 973), a jeśli tak, czy oznacza to konieczność zmiany wcześniej podjętej prawomocnej uchwały o określeniu przedmiotu odrębnej własności

tak, by zostały spełnione wymogi określone w art. 42 ust. 3 pkt 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w aktualnym brzmieniu?”

podjął uchwałę:

Roszczenie przewidziane w art. 17¹⁴ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.), zgłoszone i niezrealizowane do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 125, poz. 873 ze zm.), podlega rozpatrzeniu przez spółdzielnię mieszkaniową według nowych zasad określonych w tej ustawie, chyba że na podstawie prawomocnej uchwały zarządu spółdzielni, niespełniającej nowych wymagań, wskazanych w art. 42 ust. 3 pkt 1 powołanej ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, spółdzielnia dokonała czynności bezpośrednio zmierzających do zawarcia umowy przeniesienia własności lokalu.

(uchwała z dnia 17 kwietnia 2009 r., III CZP 16/09, S. Dąbrowski, H. Pietrkowski, W. Katner)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 13 stycznia 2009 r., XV Ca 354/08, zagadnienia prawnego:

„Czy na podstawie art. 7 ust. 5 ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2007 r. Nr 125, poz. 873) spółdzielnia mieszkaniowa ma obowiązek realizacji roszczenia, o którym mowa w art. 17¹⁴ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116, ze zm., Dz.U. z 2007 r. Nr 125, poz. 873, zwanej dalej w skrócie u.s.m.), zgłoszonego i niezrealizowanego do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych na nowych zasadach określonych w wymienionej ustawie z dnia 14 czerwca 2007 r. i w związku z tym czy ma obowiązek zmiany podjętej do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r.,

tj. do dnia 31 lipca 2007 r. w trybie art. 42 u.s.m. prawomocnej uchwały zarządu spółdzielni o określeniu przedmiotu odrębnej własności lokali tak aby spełniała ona wymogi znowelizowanej ustawą z dnia 14 czerwca 2007 r. przepisu art. 42 ust. 3 pkt 1 u.s.m.?”

podjął uchwałę:

Spółdzielnia mieszkaniowa ma obowiązek realizacji roszczenia, o którym mowa w art. 17¹⁴ ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.), zgłoszonego, ale niezrealizowanego do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 2007r. Nr 125, poz. 873), na nowych zasadach określonych w tej ustawie (art. 7 ust. 5), chyba że na podstawie prawomocnej uchwały zarządu spółdzielni niespełniającej nowych wymagań prawnych, określonych w art. 42 ust. 3 pkt 1 powołanej ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, spółdzielnia dokonała czynności bezpośrednio zmierzających do zawarcia umowy przeniesienia własności lokalu.

(uchwała z dnia 17 kwietnia 2009 r., III CZP 17/09, S. Dąbrowski, H. Pietrkowski, W. Katner)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku postanowieniem z dnia 10 grudnia 2008 r., I ACa 929/08, zagadnienia prawnego:

„Czy roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania przez gminę lub organy administracji rządowej obowiązków polegających na zapobieganiu skutkom powodzi określonych w ustawie z dnia 24 października 1974 r. – Prawo wodne (Dz.U. Nr 38, poz. 320 ze zm.), nieprzedawnione do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz.U. Nr 115, poz. 1229), ulega przedawnieniu na podstawie przepisów kodeksu cywilnego, czy też na podstawie art. 188 ust. 2 Prawa wodnego?”

odmówił podjęcia uchwały

*(postanowienie z dnia 17 kwietnia 2009 r., III CZP 10/09, S. Dąbrowski,
H. Pietrkowski, W. Katner)*

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 36/09

„Czy dopuszczalna jest apelacja uczestnika od postanowienia w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu w wypadku przyznania tych kosztów pełnomocnikowi ze Skarbu Państwa?”

(postanowienie Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 10 marca 2009 r., X Ga 201/08, B. Wolski, A. Kubica, W. Piber)

Sąd Okręgowy stwierdził, że za niedopuszczalnością apelacji uczestnika od postanowienia w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach pomocy prawnej udzielonej z urzędu w wypadku przyznania tych kosztów pełnomocnikowi ze Skarbu Państwa przemawia to, iż przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie dają w sposób wyraźny podstawy do zaskarżenia takiego rozstrzygnięcia. Ponadto rozstrzygnięcie takie nie dotyczy strony (uczestnika), ale ustanowionego dla niej pełnomocnika oraz Skarbu Państwa, a strona (uczestnik) nie może być legitymowana do zaskarżenia orzeczenia w części, która jej nie dotyczy.

Istnieją jednak argumenty przemawiające za dopuszczalnością apelacji uczestnika. Skoro adwokat został ustanowiony w celu podejmowania czynności w imieniu i na rzecz reprezentowanej strony nie jest stroną ani nie ma statusu zbliżonego do świadka lub biegłego, to uprawnienie do wniesienia środka odwoławczego może przysługiwać wyłącznie uczestnikowi. Tylko w apelacji uczestnika mogłoby nastąpić zaskarżenie rozstrzygnięcia dotyczącego bezpośrednio i wyłącznie pełnomocnika tej strony.

Sąd Okręgowy zauważył, że między rozstrzygnięciem o przyznaniu pełnomocnikowi kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu a rozstrzygnięciami wymienionymi w art. 394 § 1 pkt. 9 k.p.c. zachodzi duży stopień podobieństwa.

Zaznaczył, że rozpoznając sprawę nie należy poprzestawać na ścisłej wykładni przepisów, ale należy rozważać wszystkie wartości i interesy.

G.G.

*

III CZP 37/09

„Czy wystarczającą podstawą uczestnictwa wierzyciela – Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, realizującego należności z tytułu składek i innych świadczeń w ramach ubezpieczenia społecznego, w dokonywanym przez sąd podziale sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości, jest administracyjny tytuł wykonawczy, czy też dla spełnienia wymogu art. 1036 k.p.c. w zakresie obowiązku przedłożenia przez zgłaszającego się wierzyciela tytułu wykonawczego konieczne jest uprzednie zaopatrzenie administracyjnego tytułu wykonawczego w sądową klauzulę wykonalności?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 7 stycznia 2009 r., II Cz 1419/08, D. Gamrat-Kubeczak, K. Marczak, M. Wojtkiewicz)

Sąd Okręgowy opowiedział się za poglądem, że przedkładany przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – celem uczestniczenia w podziale sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości – administracyjny tytuł wykonawczy nie musi być zaopatrzony w klauzulę wykonalności. Wskazał, że za takim stanowiskiem przemawia treść art. 1036 k.p.c., który nie precyzuje, o jaki tytuł chodzi, a także zasada jednolitości systemu prawa cywilnego i administracyjnego oraz szczególne znaczenie społeczne realizacji należności z tytułu składek i innych świadczeń w ramach ubezpieczenia społecznego.

Zauważył, że można wyróżnić dwa odmienne poglądy co do rozumienia użytego w art. 1036 k.p.c. pojęcia „tytuł wykonawczy”. Pierwszy każe rozumieć to pojęcie jako tytuł egzekucyjny zaopatrzony w sądową klauzulę wykonalności, a więc zgodnie ze znaczeniem nadanym przez przepisy części drugiej k.p.c., dotyczące postępowania egzekucyjnego. Według tego poglądu, pojęcie użyte w art. 1036 k.p.c. ma taką samą treść jak pojęcie, którym posługuje się art. 776 k.p.c. Zgodnie z drugim stanowiskiem, pojęciem tym można też objąć administracyjny tytuł

wykonawczy, gdyż uczestniczenie w planie podziału nie jest prowadzeniem egzekucji. Sąd Okręgowy przywołał postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2003 r., IV CKN 1683/00 (OSP 2005, nr 1, poz. 2), dopuszczające możliwość posłużenia się przez wierzyciela będącego jednocześnie administracyjnym organem egzekucyjnym, wystawionym przez siebie tytułem wykonawczym, w sytuacji, w której nie żąda on wszczęcia ani przyłączenia się do prowadzonej egzekucji, lecz tylko uczestnictwa na podstawie art. 1036 k.p.c. w podziale sumy już uzyskanej z egzekucji.

Zaznaczył także, że orzeczenie to zapadło po zmianie stanu prawnego dokonanej ustawą z dnia 6 września 2001 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2001 r. Nr 125, poz. 1368) i dotyczyło zaspokojenia należności podatkowych, dla których obecnie – zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2007 r., III CZP 114/07 – droga sądowa jest niedopuszczalna. Wskazał jednak, że inna jest realizacja należności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, będącego organem egzekucyjnym tylko w zakresie określonym w art. 19 § 4 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji i niemogącego samodzielnie prowadzić egzekucji z nieruchomości.

G.G.

*

III CZP 38/09

„Czy wezwanie do udziału w procesie gminy stosownie do treści art. 45 ust. 3 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2005 r. Nr 41, poz. 398 ze zm.) oznacza, że po stronie osoby zajmującej lokal mieszkalny bez tytułu prawnego i gminy istnieje współuczestnictwo konieczne w zakresie żądania eksmisji i w zakresie określenia odszkodowania?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 25 lutego 2009 r., IX Ca 33/09, E. Budna, K. Gradowska, A. Żegarska)

Zdaniem Sądu Okręgowego, redakcja art. 45 ust. 3 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych („wezwanie do udziału w procesie gminy”) w powiązaniu z odpowiednimi

przepisami kodeksu postępowania cywilnego (art. 194 § 1, art. 195 § 2 i art. 198 § 1) wskazuje, że w sprawie o eksmisję gmina jest wzywana do udziału w charakterze pozwanego, obok osoby mającej opróżnić lokal stanowiący zasób Wojskowej Agencji Mieszkaniowej. Z drugiej jednak strony, w analogicznym przepisie art. 15 ustawy o ochronie praw lokatorów jest mowa o zawiadomieniu przez sąd z urzędu gminy w celu umożliwienia jej wstąpienia do sprawy (ust. 2), z jednoczesnym wskazaniem, że do udziału gminy w sprawie o eksmisję stosuje się przepisy o interwencji ubocznej (ust. 3). Uzasadnieniem udziału gminy jedynie w charakterze interwenienta ubocznego jest fakt, że rozstrzygnięcie sprawy między powodem a pozwanym nie wywiera bezpośredniego skutku prawnego dla gminy.

Zgodnie z art. 1 a ustawy o ochronie praw lokatorów, przepisów tej ustawy, czyli także tych dotyczących określenia obowiązków gminy zapewnienia osobie eksmitowanej lokalu socjalnego (art. 4 ust. 2 i art. 14 ust. 1) oraz ponoszenia przez gminę odpowiedzialności odszkodowawczej za niedopełnienie tego obowiązku (art. 18 ust. 5), nie stosuje się do zasobów lokalowych Wojskowej Agencji Mieszkaniowej (dalej: „Agencji”). Zdaniem Sądu Okręgowego, wyłączenie to jest niezrozumiałe, gdyż art. 45 ust. 3 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych zasadniczo powtarza unormowanie art. 14 ust. 4 ustawy o ochronie praw lokatorów, modyfikując katalog osób uprawnionych do lokalu socjalnego, ale nie reguluje samodzielnie materialnoprawnych podstaw orzekania o prawie do lokalu socjalnego. Nie wskazuje też podmiotu obowiązującego do jego przyznania, przesłanek negatywnych wyłączających to prawo ani skutków przyznania lokalu socjalnego. Wobec tego – w ocenie Sądu Okręgowego – art. 45 ust. 3 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych nie może stanowić materialnoprawnej podstawy do orzeczenia o prawie do lokalu socjalnego.

Z kategorycznego brzmienia art. 45 ust. 3 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych wynika – według Sądu Okręgowego – obowiązek pozwania osoby mającej opróżnić lokal i gminy, co oznacza, że ich udział w sprawie ma charakter współuczestnictwa koniecznego, które nie musi wynikać tylko i wyłącznie ze stosunku prawnego łączącego nierozzerwalną i wewnętrzną więzią pozywane podmioty; jego źródłem może być także sam przepis prawny.

Sąd Okręgowy zauważył również, że redakcja art. 45 ust. 3 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych wywołuje poważne wątpliwości co do ustalenia,

czy odpowiedzialność odszkodowawczą ponosi osoba eksmitowana z lokalu należącego do zasobów Agencji, czy też gmina, oraz w związku z jakim zachowaniem powstaje ta odpowiedzialność; czy jej źródłem jest zajmowanie lokalu bez tytułu prawnego, czy niedopełnienie przez gminę obowiązku dostarczenia lokalu socjalnego. Z użytego w art. 37 a ust. 1 i 2 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych, który określa obowiązki osoby zajmującej lokal należący do Agencji, wyrażenia „odszkodowanie” wynika, że odpowiedzialność odszkodowawczą ponosi wyłącznie osoba mająca opróżnić lokal, ustawa o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych nie zawiera bowiem przepisu, który w analogiczny sposób nakładałby na gminę obowiązek odszkodowawczy i określał wysokość świadczenia. Nie zawiera także regulacji odpowiadających art. 14 ust. 1 i art. 18 ust. 5 (odwołujących się wprost do odpowiedzialności deliktowej gminy na podstawie art. 417 k.c.) ustawy o ochronie praw lokatorów oraz wyłączenia stosowania w całości w stosunku do zasobów Agencji przepisów ustawy o ochronie praw lokatorów. Nie prowadzi to jednak do wniosku o całkowitym pozbawieniu możliwości dochodzenia przez Agencję odszkodowania od gminy w razie niedostarczenia osobie eksmitowanej lokalu socjalnego. Przepis art. 45 ust. 3 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych najpierw mówi o wezwaniu do udziału w procesie gminy, a dopiero następnie stanowi o określeniu odszkodowania, co mogłoby sugerować, że mimo zaniechania użycia zaimka „jej”, obowiązek odszkodowawczy dotyczy właśnie gminy.

Na koniec Sąd Okręgowy zauważył, że na gruncie art. 18 ust. 5 ustawy o ochronie praw lokatorów w zakresie obowiązku odszkodowawczego między gminą a byłym lokatorem – zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2007 r., III CZP 121/07 (OSNC 2008, nr 12, poz. 137) – zachodzi odpowiedzialność *in solidum*. Nawet uznanie w drodze analogii, że w sytuacji określonej w art. 45 ust. 3 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych zachodzi odpowiedzialność *in solidum*, to oznacza ona współuczestnictwo materialne wywodzące się ze wspólności obowiązków. Tym samym Agencja mogłaby żądać spełnienia świadczenia od eksmitowanego i gminy – z osobna lub łącznie od obu podmiotów. Pozostawałoby to w kolizji z art. 45 ust. 3 ustawy o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych, wskazującym na obowiązek wezwania do udziału w sprawie o eksmisję z lokalu gminy.

G.G.

III CZP 39/09

„Czy w przypadku, gdy wierzyciel nie skorzystał z możliwości odstąpienia od umowy w oparciu o art. 394 § 1 k.c., a do niewykonania umowy doszło ze względu na okoliczności, za które wyłączną odpowiedzialność ponosi dłużnik, wysokość świadczenia odszkodowawczego, jakiego wierzyciel może się domagać, jest ograniczona do wartości przedmiotu zadatku lub jego podwójnej wysokości?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 marca 2009 r., I ACa 160/09, E. Gniewek, E. Lipińska, I. Biedroń)

Wątpliwości Sądu Apelacyjnego dotyczą wykładni art. 394 § 1 k.c. w sytuacji, w której strona nie skorzystała z możliwości odstąpienia od umowy w przypadku niewykonania jej przez stronę przeciwną. Zgodnie z tym przepisem, możliwość odstąpienia od umowy jest uprawnieniem wierzyciela, co skłania do przyjęcia poglądu, że może on domagać się od dłużnika obok zwrotu zadatku także wykonania zobowiązania na zasadach ogólnych (art. 471 k.c.).

Sąd Apelacyjny zauważył jednak, że w doktrynie i w judykaturze Sądu Najwyższego występuje zapatrywanie, iż jeśli w umowie został przewidziany zadatek, to wierzyciel, który nie odstąpił od umowy, nie może dochodzić odszkodowania na podstawie art. 471 k.c. Pogląd ten jest uzasadniony odszkodowawczą naturą zadatku oraz specyficznym uregulowaniem jego skutków, a także szczególnym charakterem art. 394 k.c.

Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę, że w doktrynie występuje także stanowisko przeciwne, iż wierzyciel może dokonać wyboru pomiędzy odstąpieniem od umowy i zatrzymaniem zadatku lub żądaniem jego podwójnej wysokości, a żądaniem wykonania umowy ze wszystkimi jego skutkami prawnymi, w tym z odpowiedzialnością na zasadach ogólnych i uznał, że wykładnia gramatyczna, celowościowa i systemowa art. 394 k.c. przemawiają za przyjęciem drugiego z przedstawionych poglądów.

E.S.S.

III CZP 40/09

„Czy w razie objęcia jednym pozwem żądania uchylenia kilku uchwał pozwanej Wspólnoty Mieszkaniowej stronie wygrywającej proces, a reprezentowanej przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego, przysługuje uprawnienie do domagania się od drugiej strony zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w wysokości określonej w § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), czy też w wysokości wielokrotności tej stawki minimalnej, uzależnionej od ilości zaskarżonych uchwał?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 marca 2009 r., I ACz 29/09, J. Skwara-Kałwa, R. Dzyr, J. Kurpierz)

Sąd Apelacyjny stwierdził, że w sprawie o uchylenie uchwały wspólnoty mieszkaniowej minimalną stawkę wynagrodzenia przysługującego radcy prawnemu należy ustalić na podstawie § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), gdyż jest to sprawa o podobnym charakterze do sprawy o uchylenie uchwały organu spółdzielni. Uzasadniając to stanowisko Sąd Apelacyjny podniósł, że w dniu 20 marca 2007 r. wszedł w życie art. 17 pkt 4³ k.p.c., który ujedynolicił właściwość rzeczową sądów w odniesieniu do powództw o uchylenie uchwał organów osób prawnych i tzw. ułomnych osób prawnych, a § 4 ust. 1 rozporządzenia nie przewiduje prymatu kryterium wartości przedmiotu sprawy nad kryterium rodzaju sprawy.

Sąd drugiej instancji zauważył, że wykładnia literalna § 4 ust. 1 i § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia prowadzi do wniosku, iż w razie dochodzenia jednym pozwem kilku roszczeń (uchylenia dwóch uchwał wspólnoty mieszkaniowej), stronie wygrywającej proces przysługuje zwrot kosztów poniesionych z tytułu opłaty za czynności radcy prawnego w wysokości stawki minimalnej wynoszącej 180 zł niezależnie od ilości zaskarżonych uchwał, gdyż rozporządzenie posługuje się pojęciem sprawy, a pozew zawierający żądanie uchylenia kilku uchwał inicjuje jedną

sprawę. Wynagrodzenie radcy prawnego mogłoby zatem zostać powiększone tylko na podstawie zasad przewidzianych w § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, istnieją argumenty przemawiające za odejściem od wykładni gramatycznej i uzależnieniem wysokości wynagrodzenia od liczby zaskarżonych uchwał. W sprawach, w których wysokość stawki minimalnej uzależniona jest od wartości przedmiotu sporu, kumulacja roszczeń objętych pozwem skutkuje podwyższeniem wysokości wartości przedmiotu sporu i wysokości stawki minimalnej. Niezrozumiałe byłoby przyjęcie innych zasad tylko z tego względu, że w odniesieniu do niektórych rodzajów spraw kryterium określenia stawki minimalnej stanowi wartość przedmiotu sporu, a w odniesieniu do innych – rodzaj sprawy. Pominięcie liczby uchwał zaskarżonych jednym pozwem prowadziłoby do przyjęcia zasady odwrotnej niż ta, która obowiązuje przy stosowaniu przepisów o kosztach sądowych.

E.S.S.

*

III CZP 41/09

„Czy przepisy art. 629 k.c. i art. 632 § 2 k.c. mają zastosowanie w drodze analogii do umowy o roboty budowlane, gdy zastrzeżono w jej ramach wynagrodzenie ryczałtowe lub kosztorysowe?”

(wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 14 kwietnia 2009 r., RPO-6143390-VI-09/ST)

Rzecznik Praw Obywatelskich wskazał na rozbieżności występujące w orzecznictwie Sądu Najwyższego, związane z zakresem odesłania zawartego w art. 656 § 1 k.c. dotyczącego odpowiedniego stosowania przepisów o umowie o dzieło do umów o roboty budowlane.

Możliwość stosowania w drodze analogii wskazanych przepisów dopuścił Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 20 listopada 1998 r., II CKN 913/97 (niepubl.), z dnia 5 czerwca 1998 r., III CKN 534/97 (niepubl.), z dnia 28 czerwca 2000 r., IV CKN 70/00 (OSNC 2001, nr 1, poz. 9), oraz z dnia 27 lipca 2005 r., II CK 793/04 (niepubl.). Z kolei w uchwale z dnia 21 lipca 2006 r., III CZP 54/06 (OSNC 2007,

nr 5, poz. 66) stwierdził, że jeżeli strony w umowie o roboty budowlane zastosowały jeden z uregulowanych w przepisach kodeksu cywilnego dotyczących umów o dzieło systemów wynagrodzenia (ryczałtowe, kosztorysowe), to w drodze analogii należy stosować właściwe przepisy dotyczące tej umowy, jeżeli zaś zastosowały wynagrodzenie innego rodzaju, to w rachubę wchodzi stosowanie art. 357¹ k.c. Rzecznik Praw Obywatelskich wskazał, że orzeczenia te bazują przede wszystkim na luce w prawie; brak regulacji w zakresie wynagrodzenia za roboty budowlane nie budzi wątpliwości.

Odmienne stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 6 maja 2004 r., II CK 315/03 (OSP 2005, nr 5, poz. 60) oraz z dnia 16 maja 2007 r., III CSK 452/06 (OSP 2009, nr 2, poz. 19), stwierdzając, że wyczerpujące określenie w art. 656 § 1 k.c. zakresu dopuszczalnego, odpowiedniego stosowania przepisów regulujących umowę o dzieło do odmiennego stosunku prawnego opartego na umowie o roboty budowlane wyklucza zastosowanie art. 632 § 2 k.c. do umowy o roboty budowlane nawet wtedy, gdy strony tej umowy postanowią o wynagrodzeniu ryczałtowym. Rzecznik Praw Obywatelskich wskazał, że stanowisko to spotkało się z krytycznymi głosami doktryny, jednakże istotnych argumentów za wsparciem tej linii orzecznictwa dostarcza uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CZP 63/01 (OSNC 2002, nr 9, poz. 106), w której stwierdzono, że „skoro więc dopuszczalność sięgania do odpowiedniego stosowania przepisów o umowie o dzieło została wyraźnie ograniczona do (...) czterech, taksatywnie określonych w art. 656 § 1 k.c. sytuacji, to oznacza, że taka właśnie była wola ustawodawcy, której nie można naruszać drogą rozszerzającej wykładni, ze szkodą dla spójności systemu prawnego. Jest to bowiem przepis szczególny i nie może być interpretowany rozszerzająco”.

Rzecznik Praw Obywatelskich uznał, że art. 629 i 632 § 2 k.c. powinny mieć zatem zastosowanie w drodze analogii do umowy o roboty budowlane, gdy zastrzeżono w jej ramach wynagrodzenie ryczałtowe lub kosztorysowe.

M.M.

III CZP 42/09

„1. Czy decyzja wydana na podstawie art. 1 i art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości (Dz.U. Nr 175, poz. 1459 ze zm.) dotycząca przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności działki gruntu będącej we współwłasności – stanowi samoistną podstawę do zmiany wpisu w księdze wieczystej także udziałów współwłaścicieli w częściach wspólnych budynku posadowionego na tym gruncie w świetle regulacji wynikającej z art. 47 § 1 i art. 48 k.c.;

2. Czy w przypadku braku tożsamości oznaczenia wielkości udziałów w częściach wspólnych gruntu na podstawie wskazanej decyzji i wielkości udziałów w częściach wspólnych budynku na podstawie wpisu do księgi wieczystej, zasada *superficies solo cedit* nie stoi w sprzeczności z treścią art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903) określającym, iż udział właściciela lokalu w nieruchomości wspólnej odpowiada stosunkowi powierzchni lokalu wraz z powierzchnią pomieszczeń przynależnych do łącznej powierzchni użytkowej wszystkich lokali wraz z pomieszczeniami do nich przynależnymi?"

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 5 marca 2009 r., II Ca 1116/08, V. Osińska, W. Buczek-Markowska, R. Bury)

Wątpliwości Sądu Okręgowego wzbudziła kwestia, czy art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903), określający, że udział właściciela lokalu w nieruchomości wspólnej odpowiada stosunkowi powierzchni lokalu wraz z powierzchnią pomieszczeń przynależnych do łącznej powierzchni użytkowej wszystkich lokali wraz z pomieszczeniami do nich przynależnymi stoi w sprzeczności z określoną w art. 47 k.c. zasadą *superficies solo cedit*, w judykaturze bowiem dominuje pogląd, iż udział we współwłasności, tzn. elementach wspólnych budynku oraz w prawie do gruntu, jest prawem pochodnym od prawa do lokalu, a więc nie jest prawem samodzielny.

Według Sądu Okręgowego, przepisy ustawy o własności lokali stanowią regulację szczególną w stosunku do postanowień kodeksu cywilnego. Ponadto

przyjmuje się w orzecznictwie, że tylko w sytuacji wskazanej w art. 2 ust. 6 tej ustawy możliwe jest swobodne kształtowanie wielkości udziałów w nieruchomości wspólnej, przypadających właścicielom poszczególnych lokali. Przy sukcesywnym wyodrębnianiu i sprzedaży lokali sposób obliczania udziału we wspólnej nieruchomości wskazany w art. 3 ust. 3 ma charakter bezwzględnie obowiązujący (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2002 r., IV CKN896/00, OSNC 2003, nr 6, poz. 81, oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2004 r., V CK 492/03, niepubl.). Sąd Okręgowy wskazał również na inne sposoby określania wielkości udziałów.

W kontekście tych rozważań wątpliwości Sądu Okręgowego wzbudziło zagadnienie, czy inny sposób określenia udziałów może wynikać także z decyzji określonej w pierwszym pytaniu. Sąd Okręgowy wskazał na art. 235 § 2 k.c., z którego wynika, że przysługująca wieczystemu użytkownikowi własność budynków i urządzeń na użytkowanym gruncie jest prawem związanym z użytkowaniem wieczystym. Wskazał również na uchwałę z dnia 28 września 1995 r., III CZP 127/95 (OSNC 1996, nr 1, poz. 12), w której Sąd Najwyższy stwierdził, że ustawa o własności lokali zajmuje się prawami właściciela lokalu nieruchomości gruntowej tylko w zakresie niezbędnym do uregulowania konstrukcji prawnej odrębnej własności lokali i nie zawiera rozwiązań odmiennych od dotychczasowego stanu prawnego.

Sąd Okręgowy wskazał również na pogląd doktryny, wskazujący, że prawo własności lokalu jest prawem głównym w stosunku do udziału we własności budynku i innych urządzeń (art. 3 ust. 2 ustawy o własności lokali), a podrzędnym w stosunku do udziału w wieczystym użytkowaniu gruntu (art. 235 § 2 i art. 241 k.c).

M.M.

*

III CZP 43/09

„Czy w procesie o zapłatę wynagrodzenia autorskiego skierowanego przeciwko organizacji zbiorowego zarządzania nabywca autorskich praw majątkowych, w celu wykazania legitymacji czynnej, może domagać się przesłankowego ustalenia, że zbywca tych praw jest autorem utworu w sytuacji, gdy również w stosunku do innego twórcy działa domniemanie

z art. 8 § 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.)?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 grudnia 2008 r., I ACa 606/08, M. Szulc, E. Jefimko, M. Rodatus)

Rozpoznając spór o zapłatę wynagrodzenia autorskiego między nabywcą autorskich praw majątkowych a organizacją zbiorowego zarządzania, Sąd Apelacyjny powziął wątpliwość, czy problem autorstwa utworu może być rozstrzygnięty „przestankowo” w toczącej się sprawie o zapłatę, czy też niezbędne jest wytoczenie powództwa o ustalenie praw autorskich do utworu na podstawie art. 189 k.p.c. w przypadku, w którym stronami sporu o zapłatę i o ustalenie są inne podmioty.

Zdaniem Sądu, ustalenie w sprawie o świadczenie prawa uzasadniającego dochodzone roszczenie możliwe jest jedynie w sytuacji, w której ma miejsce tożsamość stron, zarówno w zakresie ustalenia prawa, jak i powództwa o świadczenie.

Mając to na względzie Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że w sprawie o zapłatę wynagrodzenia autorskiego toczącej się przeciwko organizacji zbiorowego zarządzania do wykazania przez nabywcę autorskich praw majątkowych legitymacji czynnej uzasadnionej nabyciem tych praw niezbędne jest przedstawienie orzeczenia wydanego w innym postępowaniu, rozstrzygającego spór o ustalenie, iż to właśnie zbywcy prawa te przysługiwały.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego można także bronić poglądu, że do rozstrzygnięcia sporu o zapłatę wynagrodzenia na rzecz nabywcy autorskich praw majątkowych wystarczające jest ustalenie, iż autorskie prawa majątkowe przysługiwały zbywcy w oparciu o postępowanie dowodowe przeprowadzone w sprawie.

R.C.

*

III CZP 44/09

„Czy dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie o nadanie klauzuli wykonalności ostatecznej decyzji administracyjnej Wojskowego Komendanta

Uzupełnień przyznającego na podstawie art. 95 pkt 1 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 141, poz. 892 ze zm.) świadczenie pieniężne w związku ze zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 10 marca 2009 r., II Cz 1983/08, R. Małecki, M. Wiśniewska, M. Radomska-Stęplewska)

Uzasadniając przedstawione zagadnienie prawne Sąd Okręgowy wskazał, że stosunki służbowe służb zmilitaryzowanych i mundurowych nie są stosunkami pracy w rozumieniu prawa pracy, są natomiast stosunkami prawnymi o charakterze administracyjno-prawnym. Świadczenie pieniężne należne żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej na podstawie art. 95 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych ma zatem podstawę w publicznoprawnym stosunku służbowym, a jak wynika z art. 8 tej ustawy jego realizacja w stadium rozpoznawczym następuje na drodze administracyjnej. Jeśli zaś chodzi o fazę wykonawczą, Sąd Okręgowy odwołał się do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 1997 r., III CZP 1/97 (OSNC 1997, nr 8, poz. 98), w której określono, kiedy decyzja administracyjna może stanowić tytuł egzekucyjny, o którym mowa w art. 777 pkt 3 k.p.c. Zgodnie z nią, niezbędne jest ustalenie, czy wierzytelność pieniężna przyznana żołnierzowi zawodowemu ma charakter administracyjnoprawny, czy cywilnoprawny oraz czy przepisy ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji przewidują możliwość realizacji w fazie wykonawczej tego rodzaju wierzytelności.

W ocenie Sądu Okręgowego, wierzytelność ta ma charakter administracyjnoprawny i brak wyraźnych przepisów przekazujących wykonanie takiego tytułu na drogę sądową. Oznacza to, że droga sądowa w sprawie o nadanie klauzuli wykonalności tej decyzji administracyjnej jest wyłączona, problem pojawia się jednak w związku z określeniem statusu wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, gdyż powszechnie przyjmuje się, iż może nim być wyłącznie podmiot administracji publicznej lub inny organ wykonujący funkcje władcze, a nie osoba fizyczna ani inny podmiot prawa prywatnego. Powstają zatem wątpliwości, w jaki sposób osoba fizyczna, będąca beneficjentem (wierzycielem w sensie materialnoprawnym) określonych świadczeń pieniężnych przyznanych jej ostateczną

i wykonalną decyzją administracyjną, może doprowadzić do wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Sąd Okręgowy skłonił się do przyjęcia stanowiska, że osoba ta może dążyć do wszczęcia administracyjnego postępowania egzekucyjnego przez zwrócenie się o wszczęcie takiego postępowania do właściwego organu, który może być wierzycielem.

P.R.

*

III CZP 45/09

„Czy samorządowe kolegium odwoławcze, które wydało decyzję, o której mowa w art. 287 pkt. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1270 ze zm.), jest *statio fisci* Skarbu Państwa w sprawie o odszkodowanie wytoczonej na podstawie wymienionego przepisu ustawy?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 2 kwietnia 2009 r., I ACa 53/09, C. Petruszewicz, A. Gawętko, M. Klimczak)

Wątpliwości Sądu Apelacyjnego dotyczą pozycji ustrojowej samorządowych kolegiów odwoławczych, szczególnie w zakresie możliwości przyporządkowania ich do systemu ustrojowego administracji rządowej albo do systemu ustrojowego samorządu terytorialnego. Wykładnia literalna art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1994 r. o samorządowych kolegiach odwoławczych (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 856 ze zm.) oraz art. 17 pkt 1 k.p.a. i art. 5 § 5 pkt 6 k.p.a. prowadzi do wniosku, że są one samorządowymi jednostkami organizacyjnymi. Jedynie sposób ich finansowania, określony w art. 3 ustawy o samorządowych kolegiach odwoławczych, uniezależnia je w tym zakresie od sejmików samorządowych i od gmin. Okoliczność ta, łącznie z trybem powoływania członków kolegium przez Prezesa Rady Ministrów oraz obowiązkiem składania mu corocznej informacji o działalności kolegium, a także nadzorem nad jego działalnością, wskazuje, że mają one także pewne cechy organu administracji rządowej. Sąd Apelacyjny podkreślił, że cechą charakterystyczną kolegiów jest

sprawowana przez nie funkcja orzecznicza oraz nadzór sądu administracyjnego nad ich działalnością w tym zakresie.

Sąd Apelacyjny zauważył, że w literaturze dominuje stanowisko, iż samorządowe kolegia odwoławcze są organami administracji publicznej nowego typu, różniącymi się od innych organów administracji publicznej.

E.S.S.

*

III CZP 46/09

„Czy wydanie postanowienia o zakończeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku dłużnika – jeżeli postanowienie zostało wydane w wyniku zaspokojenia w trakcie postępowania upadłościowego wszystkich wierzycieli (art. 368 pkt 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze, Dz.U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535, ze zm.) – stanowi podstawę do wykreślenia dłużnika z rejestru dłużników niewypłacalnych na podstawie art. 59 pkt 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 ze zm.)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 9 kwietnia 2009 r., X Ga 2/09, J. Gołaczyński, J. Bojko, I. Giernatowska)

W ocenie Sądu Okręgowego, brzmienie art. 59 ust. 1 i 2 w związku z art. 55 pkt 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (dalej: „uKRejS”) wskazuje, że w razie wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości osoby fizycznej wpis w rejestrze dłużników niewypłacalnych ulega wykreśleniu z urzędu w razie uchylecia lub zmiany orzeczenia o ogłoszeniu upadłości. Wykładnia językowa art. 59 uKRejS nie pozwala na przyjęcie jako podstawy wykreślenia postanowienia o zakończeniu postępowania upadłościowego także w przypadku, gdy postanowienie takie wydawane jest zgodnie z art. 368 ust. 2 Prawa upadłościowego i naprawczego (dalej: „Pr.u.n.”), tj. po zaspokojeniu w tym postępowaniu wszystkich wierzycieli.

Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę, że gdy w trakcie postępowania upadłościowego wszystkie wierzytelności zostają spłacone, to wraz z jego zakończeniem dłużnik nie ma już wierzytelności. W konsekwencji występują skutki

takie, jak w przypadku spełnienia świadczenia wynikającego z tytułu wykonawczego zgodnie z art. 56 uKRejS. W tej sytuacji dłużnik, działając skutecznie w interesie wierzycieli, zostaje dodatkowo „napiętnowany” zastosowaniem sankcji nieadekwatnych do podjętych działań w postaci wpisu w rejestrze dłużników niewypłacalnych, przy braku możliwości wykreślenia tego wpisu przez okres 10 lat.

Wątpliwości interpretacyjne budzą się także wobec okoliczności związanych z wszczęciem i przeprowadzeniem postępowania upadłościowego, które nie uzasadniły zastosowania wobec wnioskodawcy sankcji w postaci zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na podstawie art. 373 lub art. 374 Pr.u.n. nawet na minimalny okres 3 lat. W tej sytuacji wnioskodawcę niedającego podstawy do wydania zakazu pozbawia się – zgodnie z brzmieniem art. 60 uKRejS – możliwości skutecznego wystąpienia z wnioskiem o wykreślenie wpisu przed upływem 10-letniego terminu z upływem którego wpis wykreślany jest z urzędu. Ta sytuacja prowadzi do uprzywilejowania osoby, wobec której zastosowano sankcję zakazu prowadzenia działalności na okres mniej niż 10 lat i pokrzywdzenia osoby, wobec której odpadły podstawy do traktowania jej jako dłużnika niewypłacalnego wobec zaspokojenia wszystkich wierzycieli w postępowaniu upadłościowym.

Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę, że dla rozstrzygnięcia przedstawionego zagadnienia prawnego przydatne może okazać się również stanowisko zaprezentowane przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 marca 2007 r., III CZP 9/07 (OSNC 2008, nr 2, poz. 19), w której Sąd Najwyższy wskazał, iż postanowienie o umorzeniu postępowania o wyjawieniu majątku stanowi podstawę do wykreślenia dłużnika z rejestru dłużników niewypłacalnych.

Zdaniem Sądu Okręgowego, mimo że ustawodawca nie uregulował jednoznacznie tej kwestii, nie zachodzą uzasadnione podstawy do ochrony uczestników obrotu przed skutkami prowadzenia interesów z dłużnikiem, co do którego czynności podjęte w postępowaniu upadłościowym skutecznie doprowadziły do zaspokojenia wszystkich wierzycieli.

A.Z.

III CZP 47/09

„Czy dochodzone na podstawie art. 417¹ § 2 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej przez wydanie przed dniem 1 września 2004 r. ostatecznej decyzji przedawnia się z upływem 10 lat od wydania tej decyzji (art. 442 § 1 zdanie 2 k.c.)?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 2 kwietnia 2009 r., I ACa 131/09, M. Tomaszewski, M. Gulczyńska, K. Ratajczak)

Uzasadniając przedstawione zagadnienie prawne, Sąd Apelacyjny wskazał, że z brzmienia art. 417¹ § 2 k.c. wynika, iż wymagalność roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej wydaniem prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji powstaje dopiero po wydaniu tzw. decyzji nadzorczych. Ponieważ jednak na gruncie uchylonego art. 442 k.c. (mającego zastosowanie w sprawie) przyjmowano, że stanowi on przepis szczególny w stosunku do art. 120 § 1 k.c., to przy jego wykładni nie można nawet posiłkowo odwoływać się do uregulowania zawartego w art. 120 § 1 k.c.; wymagalność w tego rodzaju sprawach nie może być więc traktowana jako początek biegu terminu przedawnienia. W ocenie Sądu Apelacyjnego, przyjęcie wykładni, że początek biegu terminu przedawnienia określonego w art. 442 k.c. wyznacza data ostatecznej decyzji nadzorczej, sprawiłoby, iż sytuacja ta nie różniłaby się od tej, która funkcjonowała pod rządami uchylonego art. 160 § 6 k.p.a., przewidującego przedawnienie roszczenia odszkodowawczego z upływem lat trzech od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2, że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem art. 156 § 1.

W ocenie Sądu, powstaje jednak problem, gdy art. 442 § 1 zdanie drugie k.c. miałby zostać zastosowany wówczas, gdy decyzja nadzorcza została wydana po dziesięciu latach od wydania decyzji wadliwej, wtedy bowiem roszczenie o naprawienie szkody powstałej w następstwie wydania ostatecznej decyzji przedawniłoby się zanim otworzyła się możliwość jego dochodzenia. W ocenie Sądu Apelacyjnego trzeba przyjąć, że wydanie sprzecznej z prawem decyzji stanowi zdarzenie wywołujące szkodę, o którym mowa w art. 442 § 1 zdanie drugie k.c. Sąd zauważył jednak, że – w jego ocenie – dziesięcioletni termin przewidziany w tym

przepisie jest wystarczający do tego, aby poszkodowani doprowadzili do wydania decyzji nadzorczej i w konsekwencji uzyskali możliwość wystąpienia o naprawienie szkody. Tym bardziej, że zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2006 r., III CZP 84/05, celem ustanowienia w art. 442 § 1 zdanie drugie k.c. dziesięcioletniego terminu przedawnienia było ograniczenie możliwości skutecznego dochodzenia tego roszczenia w imię zasad, które przyświecają idei instytucji przedawnienia roszczeń majątkowych. Przeciwna wykładnia prowadziłaby do tego, że dotknięci skutkami takich decyzji, wydanych niejednokrotnie przed kilkadziesiąt laty, mieliby możliwość wystąpienia o stwierdzenie ich nieważności jeszcze po upływie kolejnych kilkadziesiąt lat i dopiero po uzyskaniu decyzji nadzorczej zaczynałby bieg trzyletni termin przedawnienia.

P.R.

*

III CZP 48/09

„Czy jako obciążenie wygasające na mocy art. 241 k.c. należy traktować nieujawnione w księdze wieczystej prawo dzierżawy nieruchomości, w przypadku gdy wdzierżawiający – uczelnia publiczna – staje się właścicielem tej nieruchomości na podstawie art. 256 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13 marca 2009 r., V Ca 229/09, M. Smoderek, A. Sędrowska, A. Łukaszuk)

Sąd Okręgowy wskazał, że w ustawie o szkolnictwie wyższym ustawodawca nie zawarł żadnego przepisu wyłączającego stosowanie art. 241 k.c., dlatego należałoby przyjąć, iż przepis ten ma zastosowanie wprost do skutków wygaśnięcia prawa użytkowania wieczystego przysługującego uczelni publicznej na skutek przekształcenia tego prawa we własność. Za przyjęciem tego stanowiska przemawia językowo-logiczna wykładnia art. 256 ustawy o szkolnictwie wyższym.

Sąd Okręgowy dostrzegł jednak, że cel regulacji, czyli wzmocnienie pozycji uczelni publicznej przez przyznanie jej statusu właściciela, jest zbieżny z *ratione legis* innych ustaw przewidujących przekształcenie prawa użytkowania wieczystego

w prawo własności. Z tego względu trudno nie odwoływać się do analogii pomiędzy tymi regulacjami. Możliwy jest do wyprowadzenia pogląd, że można oderwać się od konstrukcji wygaśnięcia prawa użytkowania wieczystego na rzecz zamiany tego prawa w prawo własności; na gruncie ustawy o szkolnictwie wyższym pozwoli to na wykluczenie stosowania art. 241 k.c.

Sąd Okręgowy wyraził wątpliwość, czy ustawodawca celowo nie zawarł w wymienionej ustawie wyłączenia stosowania art. 241 k.c., przyjmując, że w tym wypadku nie chodzi o wygaśnięcie prawa użytkowania wieczystego, lecz o jego przekształcenie, które nie zmienia jakichkolwiek stosunków rzeczowych i obligacyjnych obciążających to prawo.

Niejasna jest również kwestia, czy obciążeniami, o których mowa w art. 241 k.c., są także prawa najmu i dzierżawy i inne prawa o charakterze obligacyjnym, łączące użytkownika wieczystego i osoby trzecie, jeżeli dotyczą nieruchomości obciążonej prawem użytkowania wieczystego. Doktryna traktuje ten problem dwojako. Według jednego poglądu, wraz z wygaśnięciem użytkowania wieczystego wygasają ograniczone prawa rzeczowe, prawo najmu i dzierżawy oraz prawa i roszczenia osobiste ujawnione w księdze wieczystej, a według drugiego, wygasają zarówno prawa rzeczowe ograniczone, jak i prawa obligacyjne, w szczególności ujawnione w księdze wieczystej prawa osobiste.

M.M.

*

III CZP 49/09

„Czy na wydane na podstawie art. 396 k.p.c. postanowienie o wstrzymaniu wykonania postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia przysługuje zażalenie?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 grudnia 2008 r., VI ACz 1801/08, L. Sularzycka, Z. Markowska, M. Kowalski)

Sąd Apelacyjny wyróżnił pogląd, zgodny ze stanowiskiem doktryny i judykatury, że na postanowienie w przedmiocie odmowy wstrzymania wykonania postanowienia zabezpieczającego powództwo zażalenie nie przysługuje, gdyż nie kończy ono

postępowania w sprawie, a zażalenia na nie art. 394 § 1 k.p.c. nie przewiduje. Zauważył także, że wykładnia literalna art. 741 k.p.c. uzasadnia wniosek, iż uprawniony może zaskarżyć postanowienie oddalające wniosek w całości lub w części, natomiast obowiązany może zaskarżyć tylko postanowienie udzielające zabezpieczenia, po doręczeniu mu odpisu przez organ egzekucyjny.

Zwrócił jednak uwagę na możliwość zajęcia stanowiska, że użyte w tym przepisie sformułowanie „w przedmiocie zabezpieczenia” może przemawiać za dopuszczalnością zażalenia na wszystkie postanowienia rozstrzygające o zabezpieczeniu, tzn. nie tylko na postanowienia uwzględniające lub oddalające wniosek, ale także skutkujące jego zmianą, uchyleniem, ograniczeniem oraz jego wykonalnością. Za tym poglądem przemawiają także skutki wydania takiego postanowienia, tzn. czasowe ograniczenie zabezpieczenia albo uchylenie skutku zabezpieczenia na czas wstrzymania jego wykonania.

E.S.S.

*

III CZP 50/09

„Czy zachodzi powaga rzeczy osądzonej w sprawie o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w sytuacji, gdy po prawomocnym zakończeniu procesu zapadł prawomocny wyrok stwierdzający nieważność czynności prawnej stanowiącej podstawę wydania tytułu wykonawczego, która to nieważność była przedmiotem badania w pierwszej sprawie o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 10 lutego 2009 r., II Ca 1459/08, M. Kośka, M. Bajor-Nadolska, M. Boniecki)

Wątpliwości Sądu Okręgowego dotyczą tożsamości podstawy faktycznej w obu sprawach o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. Przyjmując stanowisko, że wyrok ustalający nieważność umów poręczenia skutkuje nieistnieniem podstaw do wydania tytułu egzekucyjnego, należy uznać, iż wydanie w innej sprawie wyroku stwierdzającego nieważność umów poręczenia nie wpływa na rozstrzygnięcie

w przedmiocie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, gdyż ma ono charakter deklaratoryjny.

Sąd Okręgowy, powołując się na poglądy występujące w judykaturze Sądu Najwyższego uznał, że można także bronić stanowiska, iż porównywane roszczenia nie są tożsame w sytuacji, w której uległy zmianie okoliczności faktyczne będące podstawą rozstrzygnięcia o wcześniej zgłoszonym roszczeniu. W przedstawionej sprawie zmiana podstawy faktycznej roszczenia polega na wydaniu po prawomocnym rozstrzygnięciu sprawy o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności wyroku ustalającego nieważność umów poręczenia, będących podstawą wydania tytułu egzekucyjnego, a następnie wykonawczego przeciwko powodom. Okoliczność ta ma znaczenie w razie uprawomocnienia się wyroku ustalającego, który jest wiążący dla sądu rozpoznającego kolejną sprawę o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. Sąd Okręgowy kierował się w tym zakresie poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 21 października 2005 r., III CK 139/05 (niepubl.), ale zwrócił uwagę, że okoliczności rozpoznawanej sprawy są inne niż w sprawie, w której wydano ten wyrok.

E.S.S.

*

III CZP 51/09

„Czy – w przypadku niezgodności stanu posiadania na dzień 4 listopada 1971 r. z mapą ewidencji gruntów przyjętą za podstawę wydanego aktu własności ziemi – nabycie własności części nieruchomości pochodzącej z podziału większej całości następuje w granicach wynikających z mapy dołączonej do akt księgi wieczystej założonej dla nowopowstałej po podziale nieruchomości, czy też w granicach przysługującej faktycznie poprzednikom prawnym własności stwierdzonej aktem własności ziemi, a wyznaczonej stanem posiadania na dzień 4 listopada 1971 r.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 9 kwietnia 2009 r., II Ca 1158/08, T. Kołbuc, M. Kośka, B. Piwko)

Sąd Okręgowy zauważył, że zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz.U. Nr 27, poz. 250 ze zm.), aktem własności ziemi, będącym decyzją administracyjną o charakterze deklaratoryjnym, następuje stwierdzenie nabycia własności nieruchomości z mocy prawa według stanu samoistnego posiadania przez rolnika w dniu wejścia w życie tej ustawy. Uzasadniony jest zatem wniosek, zgodny z jednym z poglądów występujących w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że gdy rozgraniczenie ma nastąpić według stanu prawnego, to sąd nie kieruje się danymi wynikającymi z ewidencji gruntów, jeśli stan wynikający z niej nie pokrywa się ze stanem prawnym, o którym mowa w art. 153 k.c., sąd nie jest bowiem związany w tym zakresie deklaracyjną decyzją administracyjną.

Sąd Okręgowy przedstawił także inne stanowisko Sądu Najwyższego, że sąd dokonujący rozgraniczenia bezpośrednio sąsiadujących działek, nabytych przez uczestników postępowania rozgraniczeniowego na podstawie ww. przepisu, może samodzielnie stwierdzić zakres samoistnego posiadania każdego z nich w dniu 4 listopada 1971 r. i zgodnie z nim wytyczyć granicę ich działek. Zaznaczył jednak, że stan faktyczny rozpoznawanej sprawy jest bardziej złożony niż w orzeczeniach stanowiących podstawę przedstawionych kierunków judykatury Sądu Najwyższego.

E.S.S.

*

III CZP 52/09

„Czy sąd nadaje klauzulę wykonalności przeciwko wspólnikom spółki jawnej na podstawie art. 778¹ k.p.c. po wykreśleniu spółki z rejestru?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 7 kwietnia 2009 r., VI Gz 5/09, J. Naworski, Z. Krepski, J. Rusiński)

Jak zauważył Sąd Okręgowy, w doktrynie prezentowany jest pogląd, o niedopuszczalności wydania na podstawie art. 778¹ k.p.c. klauzuli wykonalności przeciwko byłym wspólnikom spółki jawnej. Argumentem na rzecz takiego rozumowania jest gramatyczna wykładnia przepisu, który wspomina o „wspólnikach”

oraz podkreślany w orzecznictwie wyjątkowy charakter przepisu. Należy zaznaczyć, że sąd bada stan prawny na dzień wydania postanowienia i nie ma znaczenia, że w chwili zaciągania zobowiązania przez spółkę określona osoba była jej współnikiem (art. 316 w związku z art. 361 i 13 § 2 k.p.c.) ani to, że według przepisów kodeksu spółek handlowych odpowiada za zobowiązania spółki. Skoro zatem według tych poglądów wykluczyć należy nadanie klauzuli wykonalności przeciwko byłym współnikom, to nie ma także podstaw dla uwzględnienia wniosku wierzyciela o nadanie klauzuli przeciwko współnikom spółki jawnej nieistniejącej, w dniu orzekania o klauzuli nie są oni bowiem współnikami spółki.

W ocenie Sądu Okręgowego, można jednak bronić odmiennego poglądu. Przy interpretacji przepisów o postępowaniu klauzulowym nie można abstrahować od kwestii odpowiedzialności materialnoprawnej. Wspólnicy spółki jawnej subsydiarnie odpowiadają za zobowiązania spółki powstałe, gdy byli współnikami spółki (art. 22 § 2 w związku z art. 31 k.s.h.), jak i za zobowiązania spółki powstałe przed ich przystąpieniem do spółki (art. 10 § 3 i art. 33 k.s.h.). Trwanie odpowiedzialności współnika ustępującego ze spółki za zobowiązania powstałe w czasie jego w niej obecności nie budzi wątpliwości. Odpowiedzialność ta istnieje także po wykreśleniu spółki z rejestru. Procesową realizację przedstawionych rozwiązań materialnoprawnych zapewnia art. 778¹ k.p.c., można więc bronić poglądu, że przepis ten dotyczy współników, którzy ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania spółki wynikające z tytułu egzekucyjnego niezależnie od tego, czy w chwili orzekania o nadaniu klauzuli wykonalności pozostają jej współnikami. Innymi słowy, klauzula wykonalności na podstawie art. 778¹ k.p.c. odnosi się do osób będących współnikami w chwili jej nadawania, w przypadku zaś byłych współników tylko wtedy, gdy zobowiązanie powstało przed wystąpieniem lub wyłączeniem współnika.

Ważnym argumentem wspierającym tę koncepcję jest uniknięcie przy jej zastosowaniu niekorzystnej dla wierzycieli sytuacji, w której w wielu przypadkach tylko od zachowania współnika zależeć będzie możliwość uzyskania klauzuli wykonalności w trybie art. 778 k.p.c. Ponadto wydaje się, że celem przepisu było zapewnienie realizacji reguł odpowiedzialności współników spółek osobowych na podstawie przepisów prawa materialnego i to powinno decydować o kierunku interpretacji.

A.Z.

III CZP 53/09

„Czy prawo własności nieruchomości – nabyte w czasie trwania małżeńskiej wspólności ustawowej, wskutek przekształcenia prawa użytkowania wieczystego na podstawie ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności (Dz.U z 1997 r. Nr 123, poz. 781 ze zm.) – weszło w skład majątku odrębnego tego z małżonków, do którego majątku odrębnego wchodziło prawo użytkowania wieczystego tejże nieruchomości i prawo własności posadowionych na niej budynków stanowiących odrębny od gruntu przedmiot własności?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Łomży z dnia 16 kwietnia 2009 r., I Ca 71/09, W. Wójcicki, J. Wyszyński, M. Szymanowski)

Poprzedzając dalsze rozważania Sąd Okręgowy podkreślił, że do rozpatrywanej sprawy mają zastosowanie przepisy sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw.

W uzasadnieniu postanowienia o przedstawieniu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego Sąd Okręgowy podjął polemikę ze stanowiskiem zajęтым przez Sąd Rejonowy w zaskarżonym apelacją orzeczeniu, w którym zaliczył do majątku wspólnego małżonków prawo własności nabyte na podstawie ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności. Zdaniem Sądu Rejonowego, decydujące znaczenie miała chwila nabycia tego prawa, co nastąpiło w trakcie trwania małżeńskiej wspólności majątkowej, a fakt, że przekształcone prawo użytkowania wieczystego zostało nabyte przed zawarciem związku małżeńskiego, nie ma znaczenia.

Stanowisko to Sąd drugiej instancji podał w wątpliwość, stwierdzając, że z ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego wynika, iż do złożenia wniosku o przekształcenie jest uprawniony tylko użytkownik wieczysty, a organ dokonujący przekształcenia nie może dokonać przekształcenia na rzecz osoby, która użytkownikiem wieczystym nie jest. Wydana decyzja stanowi dowód własności dotychczasowego użytkownika i jest podstawą do ujawnienia tego

prawa w księdze wieczystej. Małżonek nie ma żadnych uprawnień umożliwiających uzyskanie przekształconego prawa, nie powinno więc ono zostać zaliczone do majątku wspólnego małżonków.

Źródłem dalszych wątpliwości Sądu Okręgowego jest możliwość zaliczenia nabytego prawa własności do majątku odrębnego małżonka w myśl zasady surogacji. Może ona mieć zastosowanie, gdyż nabycie prawa własności wiąże się z utratą prawa użytkowania wieczystego, które uprzednio należało do majątku odrębnego małżonka, a sama opłata za przekształcenie, pochodząca z majątku wspólnego, ma charakter symboliczny. Sąd wskazał na poglądy wyrażone w piśmiennictwie, przyjmujące, że w razie nabycia przedmiotu ze środków pochodzących w częściach z majątku wspólnego i majątku odrębnego należy dokonać porównania wielkości środków przeznaczonych na nabycie pochodzących z każdego z majątków. Jeśli między wysokością wydatkowanych środków zachodzą istotne różnice, to przedmiot należy zaliczyć do tego z majątków, z którego pochodziła istotna część środków. W rozpatrywanym przypadku prowadzi to do wniosku, że prawo własności nabyte w czasie trwania małżeńskiej wspólności ustawowej wskutek przekształcenia prawa użytkowania wieczystego powinno zostać zaliczone do majątku odrębnego małżonka, który był użytkownikiem wieczystym.

R.N.

*

III CZP 54/09

„Czy w sprawie o ochronę dóbr osobistych pobiera się jedną, stałą opłatę sądową określoną w art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 1676, poz. 1398 ze zm.) bez względu na charakter zgłoszonych w niej roszczeń (niemajątkowych bądź majątkowych), czy też opłata powyższa dotyczy wyłącznie roszczeń niemajątkowych o ochronę dóbr osobistych?”

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2009 r., III CZP 8/09, M. Bączyk, K. Strzelczyk, H. Wrzeszcz)

Sąd Apelacyjny w Łodzi przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne odnoszące się do sposobu obliczania opłaty sądowej w sprawach o ochronę dóbr osobistych, o której mowa w art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.), a Sąd Najwyższy przekazał to zagadnienie do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi tego Sądu.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 3 u.k.s.c., opłatę stałą w kwocie 600 złotych pobiera się od pozwu o ochronę dóbr osobistych. Zwrócono uwagę, że w związku z dochodzeniem, w ramach tej ochrony, zarówno roszczeń niemajątkowych, jak i majątkowych w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego ujawniły się istotne rozbieżności. Obok poglądu dominującego zarówno w literaturze, jak i w orzecznictwie Sądu Najwyższego, że w sprawie o ochronę dóbr osobistych strona dochodząca zarówno roszczeń majątkowych i niemajątkowych obowiązana jest uiścić opłatę stałą od roszczeń niemajątkowych oraz opłatę stosunkową od roszczeń majątkowych, Sąd Najwyższy kilkakrotnie wyraził stanowisko, że od pozwu w sprawie o ochronę dóbr osobistych pobiera się wyłącznie opłatę stałą – bez względu na charakter dochodzonych roszczeń.

Po przytoczeniu argumentów podnoszonych w dotychczasowych wypowiedziach judykatury Sąd Najwyższy uznał, że istotne racje przemawiają za przyjęciem, iż od pozwu w sprawie o ochronę dóbr osobistych pobiera się opłatę stałą, niezależnie od rodzaju zgłoszonych roszczeń.

Zwrócono uwagę, że opłata stała pobierana jest zarówno w sprawach o prawa majątkowe, jak i w sprawach o prawa niemajątkowe, a analiza poszczególnych przepisów pozwala na wyciągnięcie wniosku, iż majątkowy lub niemajątkowy charakter sprawy nie stanowi kryterium decydującego o rodzaju opłaty. Ustawodawca formułując katalog spraw, od których pobiera się opłatę stałą o określonej wysokości, posługuje się kryterium przedmiotu postępowania, tj. wskazuje, czego dotyczy konkretna sprawa. Niekiedy ustawodawca utożsamia przedmiot z konkretnymi dobrami prawnie chronionymi, a innym razem odnosi się wprost do rodzaju sprawy poddanej pod osąd. Na przykładzie opłaty od pozwu w sprawie o rozwód zauważono, że wprowadzając kryterium rodzaju sprawy jako pewnej całości poddanej pod osąd ustawodawca nie przywiązuje znaczenia do tego, jakie konkretne roszczenia mogą być objęte jednym pozwem (bez znaczenia w tym wypadku jest zarówno kryterium

jakościowe, jak również ilościowe), a pobierana opłata ma charakter opłaty zryczałtowanej.

Zwrócono uwagę, że przepisy kodeksu postępowania cywilnego określające wymagania formalne pism procesowych w sposób wyraźny odróżniają przedmiot sporu (sprawy) od zgłoszonego żądania. W razie wniesienia pozwu w sprawie o ochronę dóbr osobistych należy rozróżnić przedmiot sporu, który zwykle umiejscawiany jest zaraz po oznaczeniu rodzaju pisma („pозew o ochronę dóbr osobistych”), od zgłoszonych w pozwie żądań. Zdaniem Sądu Najwyższego, brzmienie art. 26 ust. 1 pkt 3 u.k.s.c. wyraźnie nawiązuje do wskazanego w pozwie przedmiotu sprawy, natomiast nie uzależnia wysokości i rodzaju opłaty od zgłoszonych w pozwie żądań (roszczeń), które w tym wypadku mogą mieć charakter majątkowy i niemajątkowy. Uznano, że gdyby ustawodawca chciał wprowadzić jakiegokolwiek ograniczenia związane z charakterem chronionego dobra lub charakterem roszczenia służącego ochronie konkretnego dobra, zapewne uczyniłby to w sposób wyraźny, np. tak jak uczynił to w wypadku praw autorskich.

Podkreślono, że przepisy ustawy o kosztach sądowych – głównie ze względu na ich fiskalny i restrykcyjny charakter – wymagają ścisłej, deklaratywnej wykładni. Sąd odniósł się do zagadnienia pierwszeństwa wykładni językowej i subsydiarności wykładni systemowej i funkcjonalnej. Zastosowanie wykładni systemowej lub funkcjonalnej, w której interpretator odchodzi od sensu językowego przepisu, może być uzasadnione wyjątkowymi okolicznościami, kiedy przemawiają za tym ważne racje.

Sąd Najwyższy zwrócił także uwagę na dużą praktyczną doniosłość rozstrzygnięcia przedstawionego zagadnienia prawnego, zwłaszcza w związku z należywym opłaceniem środków odwoławczych i surowymi konsekwencjami w postaci ich odrzucenia.

T.Z.

*

III CZP 55/09

„Czy dokonanie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego w rozumieniu art. 45 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych

i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.) w aktualnym – to jest ustalonym ustawą z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 112, poz. 769) – brzmieniu, oznacza wyłącznie sytuację, gdy doszło do faktycznego wykonania orzeczenia o zabezpieczeniu przez komornika, czy też przesłanka ta jest spełniona również wtedy, gdy na skutek podjętych przez komornika czynności obowiązany zabezpieczył roszczenie pieniężne przez złożenie odpowiedniej sumy do depozytu sądowego stosownie do art. 479^{19a} kpc, zaś postępowanie o dokonanie zabezpieczenia zostało umorzone na wniosek uprawnionego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 30 marca 2009 r., I Cz 169/09, A. Simoni, B. Chłędowska, T. Strzyż)

Sąd Okręgowy przeanalizował w ujęciu historycznym zawarte w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.; dalej: „ustawa o komornikach”) unormowania istotne dla przedstawionego zagadnienia prawnego i stwierdził, że obowiązujący stan prawny, określający prawo komornika do opłaty stosunkowej za egzekucję (wykonanie) tytułu zabezpieczenia, stanowi kompilację reguł obowiązujących w okresie od dnia 1 stycznia 2002 r. do dnia 13 listopada 2004 r. oraz w okresie od dnia 13 listopada 2004 r. do dnia 28 grudnia 2007 r.

Podejmując próbę wykładni zwrotu „dokonanie zabezpieczenia”, Sąd Okręgowy powołał uchwały z dnia 12 maja 2005 r., III CZP 27/05 (OSNC 2006, nr 4, poz. 59) i z dnia 29 września 2005 r., III CZP 60/05 (OSNC 2006, nr 7-8, poz. 117), w których Sąd Najwyższy, zajmując się wykładnią art. 45 ust. 3 ustawy o komornikach w brzmieniu sprzed dnia 13 listopada 2004 r. przyjął, że opłata stosunkowa przewidziana w tym przepisie stanowi rodzaj zapłaty za wykonanie zarządzenia tymczasowego i pobiera się ją od wartości przedmiotu faktycznie zabezpieczonego.

W ocenie Sądu Okręgowego, zawarty w art. 45 ust. 1 ustawy o komornikach w jego obecnym brzmieniu zwrot „za dokonanie roszczenia pieniężnego komornikowi przysługuje opłata”, zważywszy na podobieństwo redakcyjne z art. 45 ust. 3 w brzmieniu sprzed dnia 13 listopada 2004 r., posługującego się sformułowaniem „za dokonanie zabezpieczenia roszczenia komornik pobiera opłatę”, powinien prowadzić

do wniosku, że stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w powołanych uchwałach jest aktualne.

Sąd Okręgowy zauważył jednak, że w obecnym stanie prawnym ustawodawca zrezygnował z zawartego w art. 45 ust. 3 obowiązującym przed dniem 13 listopada 2004 r. fragmentu, w którym upoważnił komornika do pobierania opłaty stosunkowej dopiero po dokonaniu zabezpieczenia, a ponadto nawiązał do regulacji prawnej zawartej w art. 45 ust. 3 w brzmieniu obowiązującym od dnia 13 listopada 2004 r. do dnia 28 grudnia 2007 r. i wszczęcie postępowania o dokonanie zabezpieczenia roszczenia pieniężnego uzależnił od uiszczenia przez wierzyciela opłaty stosunkowej, podkreślając przy tym, że do czasu uiszczenia opłaty komornik nie dokonuje zabezpieczenia, zaś nieuiszczenie tej opłaty powoduje zwrot wniosku.

Zdaniem Sądu, wskazane zabiegi redakcyjne mimo wszystko nie mogą prowadzić do wniosku, że w art. 45 ust. 1 ustawy o komornikach w jego obowiązującym brzmieniu ustawodawca zerwał całkowicie z zasadą wynagrodzenia za efektywne zabezpieczenie.

R.C.

GLOSY

prawo cywilne materialne

1. Jeżeli zakład pracy powierza swojemu pracownikowi stanowisko, z którym wiąże się prowadzenie rokowań i składanie ofert, których wymiana może doprowadzić do zawarcia umowy, to należy uznać, że jest on upoważniony do składania oświadczeń woli w imieniu tego zakładu, w sprawach objętych jego zakresem czynności. Przepis art. 97 k.c. odnosi się do wszystkich osób, które mają faktyczną możliwość dokonywania czynności prawnych w obiektach przedsiębiorstwa i ma zastosowanie zawsze, gdy przedsiębiorstwo nie poinformowało w sposób wyraźny swoich klientów o tym, że konkretne osoby czynne w jego lokalu nie są umocowane do zawierania umów.

2. Choć dla przyjęcia istnienia stałych stosunków w rozumieniu art. 386 k.c. nie jest obojętna ilość, wielkość, powtarzalność i częstotliwość zawieranych między stronami transakcji oraz wielkość obrotów, to jednak decydujące znaczenie ma stały charakter tych kontaktów umożliwiający przewidzenie zarówno tego, że oferta zostanie złożona, jak i jej przybliżonej wielkości, a przede wszystkim zachowania stron związanego ze składaniem i przyjmowaniem ofert oraz zawieraniem umów. Jedynie stałe kontakty, które doprowadziły do wytworzenia się zwyczajowego, stałego trybu zawierania umów, w którym reakcje każdej ze stron na czynności drugiej strony są zawsze podobne i łatwe do przewidzenia, a do zawierania umów dochodzi rutynowo i niejako automatycznie, mogą uzasadniać przyjęcie, że strony pozostają w stałych stosunkach w rozumieniu art. 386 k.c., w których brak odpowiedzi na ofertę może być uznany za jej przyjęcie.

(wyrok z dnia 5 grudnia 2003 r., IV CK 286/02, T. Domińczyk, I. Gromska-Szuster, T. Bielska-Sobkowicz, niepubl.)

Glosa**Piotra Bielskiego**, Rejent 2009, nr 3, s. 116

Wyrażone w komentowanym orzeczeniu stanowisko Sądu Najwyższego odnosiło się do kwestii przypisania przedsiębiorcy skutków prawnych złożenia oświadczenia woli co do udzielenia pełnomocnictwa i przyjęcia oferty, w sytuacji milczenia, tj. takiego zachowania podmiotu stosunków prywatnoprawnych, z którym ustawa zasadniczo wiąże skutek wykluczający uznanie, że złożone zostało oświadczenie woli. Zaprezentowane przez Sąd Najwyższy rozumowanie spotkało się z aprobatą glosatora, a zgłaszane zastrzeżenia mają charakter marginalny. Podkreślone zostało również praktyczne znaczenie przedmiotowego zagadnienia dla praktyki obrotu gospodarczego.

Pogląd Sądu dotyczący domniemania pełnomocnictwa osoby czynnej w lokalu przedsiębiorstwa przeznaczonego do obsługi publiczności odpowiada, zdaniem autora, nie tylko funkcji art. 97 k.c., ale także wymogom bezpieczeństwa i pewności obrotu gospodarczego oraz potrzebom praktyki. Za nieprecyzyjne uznano jedynie posłużenie się pojęciem „obiekt przedsiębiorstwa”, które może zostać błędnie zrozumiane jako odnoszące się do jakichkolwiek obiektów.

Zaprobowano także twierdzenie, że jedynie stałe kontakty, które doprowadziły do wytworzenia się zwyczajowego, stałego trybu zawierania umów, powodującego, iż reakcje każdej ze stron na czynności drugiej strony są zawsze podobne i łatwe do przewidzenia, a do zawierania umów dochodzi rutynowo i niejako automatycznie, mogą uzasadniać przyjęcie, że strony pozostają w stałych stosunkach w rozumieniu art. 386 k.c.

Komentator zwrócił uwagę na wady obowiązującej w latach 1990–2003 regulacji prawnej milczącego przyjęcia oferty, które jedynie częściowo zostały usunięte w wyniku nowelizacji kodeksu cywilnego z 2003 r. Jego zdaniem, optymalne rozwiązanie tej kwestii zawierał art. 526 k.h.

T.Z.

Zarzut naruszenia art. 445 § 1 k.c. może być skuteczny nie tylko w wypadku pomięcia ogólnie uznawanych kryteriów ustalania zadośćuczynienia, ale także wówczas, gdy występuje dysonans między poprawnie sformułowanymi przesłankami w ujęciu ogólnym a zindywidualizowanymi przesłankami, dotyczącymi sytuacji konkretnej osoby pokrzywdzonej.

(wyrok z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 99/05, M. Wysocka, G. Bieniek, E. Skowrońska-Bocian, niepubl.)

Glosa

Mirosława Nesterowicza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2009, nr 4, poz. 40

Glosa ma charakter aprobujący.

W pierwszej części opracowania autor przedstawił wypracowane w orzecznictwie zasady przyznawania zadośćuczynienia przewidzianego w art. 445 § 1 k.c. Zauważył, że przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia sąd nie może uwzględniać otrzymanego przez poszkodowanego odszkodowania z tytułu własnego ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków. Jako kryteria oceny rozmiaru krzywdy i wysokości zadośćuczynienia glosator wskazał – oprócz wielkości cierpień fizycznych i psychicznych – trwałość uszczerbku na zdrowiu, niekorzystne prognozy na przyszłość, utratę lub zmniejszenie szans na wyleczenie lub przeżycie, wiek poszkodowanego, stopień winy lekarza oraz to, że zabieg był oczywiście zbędny, którego przy dołożeniu należytej staranności przez lekarzy można było uniknąć, bądź zabieg operacyjny został dokonany na innym chorym, a ponadto zachowanie się i postawę osoby odpowiedzialnej za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym.

Komentator nie podzielił przyjmowanego w doktrynie i niektórych orzeczeniach poglądu, że zadośćuczynienie ma charakter wyłącznie kompensacyjny, w jego ocenie bowiem ma ono również charakter represyjny.

W końcowej części opracowania autor sformułował postulat zajęcia przez Sąd Najwyższy jednoznacznego stanowiska co do aktualności poglądu przedstawionego w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1965 r., I PR 203/65 (OSPika 1966, nr 4, poz. 92), zgodnie z którym wysokość zadośćuczynienia musi być utrzymana

w rozsądnych granicach odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa.

M.P.

*

Można zastrzec skutecznie, na podstawie art. 483 k.c., karę umowną na wypadek odstąpienia od umowy leasingu w razie niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków przez leasingobiorcę (korzystającego).

(wyrok z dnia 20 października 2006 r., IV CSK 154/06, M. Wysocka, J. Frąckowiak, M. Grzelka, OSNC 2007, nr 7-8, poz. 117; BSN 2007, nr 2, s. 11; MoP 2008, nr 4, s. 206; OSP 2009, nr 4, poz. 38; R.Pr. 2007, nr 4, s. 102; NPN 2007, nr 2, s. 62)

Brak jest podstaw do domagania się zasądzenia kary umownej zastrzeżonej na wypadek odstąpienia od umowy, jeżeli podstawę odstąpienia od umowy stanowiło niewykonanie zobowiązania pieniężnego.

(wyrok z dnia 7 lutego 2007 r., III CSK 288/06, B. Myszka, H. Pietrkowski, D. Zawistowski, niepubl.)

Glosa

Andrzej Szlęzaka, Orzecznictwo Sądów Polskich 2009, nr 4, poz. 39

Glosa ma charakter aprobujący.

Glosator zauważył, że przyjęta w orzecznictwie Sądu Najwyższego konstrukcja, w której obowiązek zapłaty kary umownej jest niezależny od istnienia szkody, zbliża się do gwarancji i jest odległa od reżimu odpowiedzialności odszkodowawczej *ex contractu*.

Komentator uznał za dopuszczalne zastrzeżenie kar umownych na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań innych niż umowne, jeżeli mają one charakter niepieniężny. Omówił następnie występujące w praktyce klauzule zastrzegające karę umowną „na wypadek” odstąpienia od umowy lub jej

wypowiedzenia. Podkreślił, że wykonanie uprawnienia prawnokształtującego przez wierzyciela nie jest tożsame z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania przez dłużnika, a może być jedynie konsekwencją niewłaściwego zachowania się dłużnika. Przedstawił następnie wykładnię postanowień umów przedstawioną w komentowanych orzeczeniach, wskazując, że wykładnia przyjęta w drugim z wymienionych wyroków jest zgodna z doświadczeniami płynącymi z obserwacji praktyki rynkowej.

W dalszej części opracowania autor zakwestionował rozszerzanie zakresu zastosowania art. 483 i 484 k.c. przez przyjęcie dopuszczalności zastrzegania kar umownych na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań pieniężnych. Sprzeciwił się również konstruowaniu *quasi*-kar umownych, zastrzeganych w związku z zobowiązaniami pieniężnymi, do których nie miałyby zastosowania art. 483 i 484 k.c.

Komentator zaaprobował ponadto dokonanie przez Sąd Najwyższy wykładni umowy zmierzającej do utrzymania ważności jej postanowień.

M.P.

*

Przystąpienie nowego wspólnika do spółki cywilnej, w której wspólnikom przysługuje współwłasność łączna nieruchomości, wymaga zachowania formy szczególnej obowiązującej przy przeniesieniu własności nieruchomości.

(uchwała z dnia 9 lutego 2007 r., III CZP 164/06, G. Bieniek, J. Frąckowiak, M. Kocon, OSNC 2008, nr 1, poz. 5; BSN 2007, nr 2, nr 9; Prok. i Pr. 2007, nr 10, s. 45; Rej. 2007, nr 1, s. 176; Rej. 2007, nr 2, s. 200; NPN 2007, nr 2, s. 69; Pr.Spółek 2007, nr 9, s. 59; R.Pr. 2008, nr 1, s. 89; Rej. 2008, nr 1, s. 188)

Glosa

Zbigniewa Kuniewicza, Przegląd Sądowy 2009, nr 4, s. 120

Glosator uznał za trafne stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w omawianym orzeczeniu. Podniósł, że podstawowe znaczenie w procesie dowodzenia trafności tezy glosowanej uchwały należało przypisać przepisowi

art. 237 k.c., wskazanemu przez Sąd Najwyższy, oraz art. 158 k.c., który został przez Sąd Najwyższy pominięty. Stwierdził, że powołanie się na te regulacje wymaga określenia charakteru prawnego spółki cywilnej. Przypomniał, że konsekwencją przyjętego przez ustawodawcę charakteru prawnego spółki cywilnej – traktowanej jako stosunek obligacyjny – jest to, że przystąpienie do spółki nowego wspólnika wymaga zmiany umowy spółki. Wyjaśniając potrzebę zachowania formy aktu notarialnego dla oświadczenia woli o przystąpieniu nowego wspólnika do spółki cywilnej, w której wspólnikom przysługuje współwłasność łączna nieruchomości, Sąd Najwyższy trafnie uznał – zdaniem autora – że przystąpienie do spółki jest odmianą przeniesienia majątku na inną osobę.

Autor omówił zagadnienie dopuszczalności stosowania art. 58 § 3 k.c. dla oceny ważności przystąpienia wspólnika do spółki cywilnej bez zachowania formy przewidzianej do przeniesienia własności nieruchomości.

Odnosił się do oceny skutków niedochowania przewidzianej w art. 860 § 2 k.c. formy zawarcia umowy spółki cywilnej i stanowiska Sądu Najwyższego, zgodnie z którym przepisy prawne do zawarcia oraz zmiany umowy spółki przewidują formę pisemną dla celów dowodowych. W ocenie autora, wątpliwości budzi kwestia, czy w świetle obecnie obowiązujących przepisów o formie czynności prawnych teza ta odnosi się do każdej umowy spółki cywilnej. Przypomniał, że w wyniku nowelizacji kodeksu cywilnego z 2003 r. złagodzone wymagania dotyczące formy czynności prawnych w stosunkach między przedsiębiorcami. Stwierdził, że spółka cywilna może stanowić formę współdziałania podmiotów będących przedsiębiorcami, jak również zrzeszać wspólników, którym nie przysługuje kwalifikacja bycia przedsiębiorcami. Wskazał, że wynikające z art. 74 § 3 k.c. wyłączenie stosowania przepisów o formie pisemnej zastrzeżonej *ad probationem* między przedsiębiorcami oznacza, iż w przypadku niedochowania przez nich wymagania formy pisemnej przy zawarciu umowy spółki cywilnej nie obowiązują ograniczenia dowodowe w sporze o ustalenie faktu dokonania takiej czynności. Ograniczenia te będą natomiast obowiązywać, gdy zobowiązanie do współdziałania w ramach umowy spółki cywilnej podejmą wspólnicy niebędący przedsiębiorcami.

E.S.

Podstawy roszczeń odszkodowawczych nie może stanowić orzeczenie nieprawomocne, czy nieostateczna decyzja, nawet wadliwe, które zostało następnie skorygowane przez instancję odwoławczą. Odmienna ocena godzi w zasadę instancyjności postępowania, ponadto może prowadzić do rozbieżnych rozstrzygnięć w toku instancji i w procesie odszkodowawczym.

(wyrok z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 523/06, A. Górski, T. Bielska-Sobkowicz, M. Kocon, niepubl.)

Glosa

Jędrzeja M. Kondka, *Palestra* 2009, nr 3-4, s. 273

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator nie podzielił stanowiska Sądu Najwyższego zajętego w glosowanym orzeczeniu. W pierwszej kolejności poddał krytyce dobór orzeczeń, na które powołał się Sąd Najwyższy. Wskazał następnie, że pogląd przedstawiony przez Sąd Najwyższy pozostaje w sprzeczności zarówno z utartą linią orzeczniczą, jak i z poglądami doktryny. Podkreślił, że Sąd Najwyższy pominął uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., III CZP 125/05 (OSNC 2006, nr 12, poz. 194), w której przyjęto, że art. 417 § 1 k.c. w związku z art. 77 ust. 1 Konstytucji, mający zastosowanie do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed dniem 1 września 2004 r., stanowi podstawę prawną odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną wydaniem i wykonaniem nieostatecznej decyzji organu podatkowego pierwszej instancji, następnie uchylonej. Autor zaznaczył ponadto, że – jego zdaniem – kluczowa teza glosowanego wyroku nie została uzasadniona.

W dalszej części opracowania glosator odniósł się do poglądu Sądu Najwyższego, zgodnie z którym stanowisko odmienne niż przyjęte w glosowanym wyroku godzi w zasadę instancyjności. Komentator przyjął również, że orzeczenie, które zostało wzruszone w toku instancji, jest zawsze bezprawne.

Autor omówił następnie zagadnienie szkody wyrządzonej przez orzeczenia natychmiast wykonalne lub zawierające rygor natychmiastowej wykonalności w aktualnym stanie prawnym, wyrażając pogląd, że podstawą prawną

odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez takie orzeczenia jest art. 417 k.c., a nie art. 417¹ § 2 k.c.

M.P.

*

Podniesienie przez pozwanego zarzutu potrącenia przerywa bieg przedawnienia jego roszczenia do wysokości wierzytelności dochodzonej przez powoda.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 19 października 2007 r., III CZP 58/07, T. Ereciński, J. Gudowski, Z. Kwaśniewski, Z. Strus, M. Sychowicz, K. Tyczka-Rote, T. Wiśniewski, OSNC 2008, nr 5, poz. 44; BSN 2007, nr 10, s. 9; Prok. i Pr. 2008, nr 11, s. 51; R.Pr. 2008, nr 3, s. 44; NPN 2008, nr 1, s. 125)

Glosa

Macieja Rzewuskiego, Palestra 2009, nr 3-4, s. 266

Glosa ma charakter częściowo krytyczny

Autor uznał za nieuzasadnione utożsamienie zarzutu potrącenia i powództwa jako form dochodzenia roszczeń, jak również uznanie równoznaczności prawomocnego oddalenia zarzutu z prawomocnym oddaleniem powództwa. Według glosatora, bezpośrednio dochodzenia albo zaspokojenia roszczenia przewidziana w art. 123 § 1 pkt 1 k.c. stanowi jedno z kryteriów rozgraniczających zarzut kompensacji od powództwa, nadając temu pierwszemu charakter defensywny. Autor odwołał się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 1973 r., I CR 283/73 (niepubl.), w którym, powołując się na procesową naturę zarzutu potrącenia, uznano, że nie jest on czynnością podjętą bezpośrednio w celu dochodzenia roszczeń w rozumieniu art. 123 § 1 pkt 1 k.c., a zatem nie przerywa biegu objętej nim wierzytelności. Autor przytoczył także art. 499 zdanie drugie k.c., wskazując, że wszystkie skutki opóźnienia bądź zwłoki strony w okresie między złożeniem oświadczenia drugiej stronie a chwilą, w której potrącenie stało się możliwe, będą zniweczone. W ocenie glosatora, podniesienie zarzutu potrącenia poszerza kognicję sądu o sporne okoliczności faktyczne i ocenę prawną podstaw kompensacji.

Z tego względu, według komentatora, nie można przyjąć, że przerwanie biegu przedawnienia aktualizuje się z chwilą podniesienia zarzutu potrącenia, w sytuacji, w której sąd nie może jeszcze ocenić wszystkich przesłanek wskazanych w art. 498 § 1 k.c., w tym zwłaszcza istnienia wierzytelności, z którą ma być potrącona wierzytelność objęta zarzutem.

Głosowaną uchwałę dostrzegli: Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2007, nr 11-12, s. 254) oraz E. Stawicka, która omówiła ją w opracowaniu „Czy i w jakim zakresie zarzut potrącenia podniesiony w procesie przerywa bieg przedawnienia roszczenia zgłaszanego do tego potrącenia?” (Pal. 2008, nr 9-10, s. 256).

M.P.

*

Jeżeli osoba działająca jako zarząd spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, lecz w skład tego organu nie powołana, podpisała w imieniu spółki umowę, do której zawarcia była umocowana jako jej prokurent, umowa ta wiąże spółkę i jej kontrahenta.

(wyrok z dnia 29 listopada 2007 r., III CSK 169/07, K. Zawada, I. Koper, K. Tyczka-Rote, OSNC 2009, nr 1, poz. 17; BSN 2008, nr 4, s. 12; Rej. 2008, nr 5, s. 189; MoP 2008, nr 19, s. 1034; Rej. 2009, nr 3, s. 168; R.Pr. 2009, nr 2, s. 81)

Glosa

Jaroslawa Grykiela, Prawo Spółek 2009, nr 4, s. 54

Glosa jest w przeważającym stopniu krytyczna.

Glosator podkreślił, że wyrok stwarza płaszczyznę dla rozważań dotyczących uchwał nieistniejących; z jednej strony pokazuje sytuację, w której taka kwalifikacja byłaby dopuszczalna – a więc podjęcie uchwały przez osoby nieuprawnione, jednocześnie pojawia się jednak problem wyznaczenia granicy tej konstrukcji, tak aby zapewnić optymalne bezpieczeństwo obrotu. W tym świetle pogląd Sądu Najwyższego jest zbyt pochopny. Glosator podkreślił zarazem, że w systemie

prawnym brakuje odpowiednich instrumentów chroniących osoby działające w dobrej wierze.

Glosator krytycznie odniósł się do rozważań Sądu Najwyższego w przedmiocie wygaśnięcia prokury. Podkreślił, że sama bezprzedmiotowość prokury nie powoduje jej wygaśnięcia, zaznaczając, że Sąd Najwyższy zasadnie sięgnął do zrzeczenia się prokury jako przesłanki wygaśnięcia umocowania. Trafnie też przyjęto, że z samego faktu złożenia wniosku o wykreślenie prokury nie można domniemywać woli zrzeczenia się prokury.

Następnie glosator z aprobatą odniósł się do poglądu, że na skuteczność reprezentacji nie ma decydującego wpływu błąd co do źródła umocowania. Przekonanie kontrahenta zasługuje na ochronę jedynie w wyjątkowych sytuacjach (np. art. 105 k.c., 24 k.h. czy też art. 17 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym). Te instrumenty ochronne nie mogą jednak służyć jako narzędzia do podważania umocowania przez jedną stronę umowy wbrew stanowisku reprezentowanego.

Glosator odniósł się krytycznie do poglądu dopuszczającego możliwość potwierdzenia czynności dokonanej przez fałszywy organ na podstawie stosowanych w drodze analogii przepisów o pełnomocnictwie. Zdaniem glosatora, pogląd ten nie znajduje uzasadnienia w treści art. 39 k.c., zwłaszcza w porównaniu z art. 103 k.c., regulacje przewidujące odmienne sankcje w razie wadliwej reprezentacji mają charakter wyjątkowy. Stanowisko Sądu Najwyższego jest zatem uzasadnione jedynie jako postulat *de lege ferenda*.

Wcześniej głosę do komentowanego wyroku opracował T. Kurnicki (Pr.Spółek 2009, nr 1, s. 52).

Ł.W.

*

Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez wydanie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz.U. Nr 137, poz. 1310) w czasie, gdy przepisy tego rozporządzenia, pomimo stwierdzenia ich sprzeczności

z Konstytucją i ustawą zwykłą przez Trybunał Konstytucyjny, dalej obowiązywały.

(uchwała z dnia 7 grudnia 2007 r., III CZP 125/07, J. Frąckowiak, K. Zawada, M. Kłós, OSNC 2008, nr 12, poz. 138; BSN 2007, nr 12, s. 7; OSP 2009, nr 4, poz. 37)

Glosa

Leszka Boska, Orzecznictwo Sądów Polskich 2009, nr 4, poz. 37

Glosa ma charakter aprobujący.

Analizując dopuszczalność stosowania art. 417¹ k.c. do rozporządzenia wydanego przed wejściem w życie tego przepisu, autor stwierdził, że przez wydanie aktu normatywnego można rozumieć czynność konwencjonalną zakończoną ogłoszeniem aktu normatywnego. Nie zgodził się przy tym z utożsamieniem przez Sąd Najwyższy wydania aktu normatywnego z jego uchwaleniem. Podkreślił jednak, że za wykładnią przyjętą przez Sąd Najwyższy przemawiają istotne względy celowościowe. Komentator nie podzielił zastrzeżeń Sądu Najwyższego co do niezgodności z art. 77 ust. 1 Konstytucji przepisu przejściowego zawartego w art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw. Powołany przepis nie wyłącza, w ocenie glosatora, odpowiedzialności Skarbu Państwa za wydanie aktu normatywnego przed dniem 1 września 2004 r. ani nie ogranicza tej odpowiedzialności.

Autor podzielił stanowisko Sądu Najwyższego odnośnie do wpływu odroczenia przez Trybunał Konstytucyjny utraty mocy obowiązującej niekonstytucyjnej normy na odpowiedzialność Skarbu Państwa. Stwierdził, że sąd orzekający o odpowiedzialności Skarbu Państwa za delikt normatywny powinien odmówić przyznania odszkodowania w razie uznania, iż orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego działa *ex nunc*. Glosator dodał, że Trybunał Konstytucyjny powinien unikać w swoim orzecznictwie odraczania terminu utraty mocy obowiązującej przepisu, gdy stwierdza naruszenie nienaruszalnej godności człowieka.

W końcowej części opracowania autor wyraził zapatrywanie, że roszczenia odszkodowawcze z tytułu naruszenia prawa Unii Europejskiej nie powinny wykraczać poza roszczenia z tytułu naruszenia Konstytucji. Zgłosił również postulat występowania przez sądy orzekające o odszkodowaniu za naruszenie prawa

wspólnotowego na podstawie art. 417¹ § 1 i § 2 zdanie drugie k.c. do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w trybie art. 234 TWE o ustalenie treści prawa wspólnotowego i wyjaśnienie, czy naruszenie jest wystarczająco poważne, aby uzasadniać odpowiedzialność Skarbu Państwa.

M.P.

*

Uprawnienie do przeprowadzenia badań prenatalnych wynika z prawa kobiety w ciąży do informacji o stanie płodu, jego ewentualnych schorzeniach i wadach oraz możliwościach ich leczenia w okresie płodowym (art. 19 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej, Dz.U. Nr 91, poz. 408 ze zm.).

(wyrok z dnia 12 czerwca 2008 r., III CSK 16/08, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, K. Tyczka-Rote, OSNC 2009, nr 3, poz. 48; BSN 2008, nr 9, s. 9)

Glosa

Mirosława Nesterowicza, Przegląd Sądowy 2009, nr 4, s. 116

Autor zwrócił uwagę na wyraźne zaakcentowanie przez Sąd Najwyższy prawa kobiety do badań prenatalnych i oddzielenia go od legalnego prawa do przerwania ciąży w przypadkach wskazanych w ustawie. Przypomniał, że kobieta w ciąży ma prawo do badań bezpłatnych, niezależnie od tego, czy Narodowy Fundusz Zdrowia (kasa chorych) wprowadził limity, i od tego, czy jest ubezpieczona.

Glosator nie zgodził się ze stanowiskiem zaprezentowanym w uzasadnieniu wyroku, że lekarz może powołać się na „klauzulę sumienia” i odmówić skierowania na badania prenatalne. W jego ocenie, badania prenatalne nie muszą prowadzić wprost do przerwania ciąży, przeciwnie, czasami mogą aborcji (legalnej czy nielegalnej) zapobiec, np. gdy podejrzenia kobiety co do wad genetycznych lub innego upośledzenia płodu zostaną rozwiane. Zdaniem autora, lekarz nie ma prawa odmawiać skierowania na badania prenatalne, powołując się na „klauzulę sumienia”; decydować muszą względy czysto medyczne.

W opinii komentatora, stanowisko Sądu Najwyższego wydaje się niekonsekwentne. Za trafne uznał stwierdzenie, że łączenie prawa do genetycznych badań prenatalnych wyłącznie z prawem kobiety do legalnego przerwania ciąży jest bezzasadne, prawo to bowiem wynika przede wszystkim z prawa kobiety do informacji o stanie płodu, które jest nie tylko prawem zagwarantowanym w art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy o z.o.z., lecz także dobrem osobistym chronionym w art. 23 i art. 24 k.c. Skoro taki pogląd Sąd Najwyższy przyjął, to nie powinien prawa do badań prenatalnych unicestwiać lub osłabiać przez klauzulę sumienia.

Autor podniósł także kwestię konstytucyjności rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2004 r., w którym ograniczono wykonywanie badań prenatalnych do 22 tygodnia ciąży.

Podzielił pogląd, że nieudzielenie przez lekarza pacjentowi informacji o metodach diagnostycznych lub leczniczych, udzielenie informacji nierzetelnych oraz niewydanie skierowania na badania specjalistyczne, gdy jest to konieczne dla określenia stanu zdrowia pacjenta (lub poczętego dziecka), stanowi o winie lekarza. Pogląd ten ma charakter ogólny i ma trwałe oparcie w orzecznictwie, natomiast w omawianej sprawie, za trafne uznał stanowisko Sądu Najwyższego, który polecił ocenić przez Sąd Apelacyjny zarzut powódki, że działania i zaniechania pozwanych lekarzy były celowe i miały wydłużyć postępowanie medyczne do czasu, gdy z powodu zaawansowania ciąży nie będzie już dopuszczalne wykonanie zabiegu przerwania ciąży z przyczyn genetycznych. Wskazał, że gdyby zarzut ten potwierdził się, to wyższy stopień winy pozwanych lekarzy należy określić jako winę umyślną. Z kolei wyższa wina powinna przełożyć się na wyższe zadośćuczynienie pieniężne na rzecz powódki, które powinni zapłacić w całości lekarze, a nie szpitale.

E.S.

prawo cywilne procesowe

Upoważnienie powoda przez pozwanego do wystawiania faktur VAT bez podpisu może być traktowane jako zaakceptowanie przez dłużnika rachunku uzasadniające wydanie przez sąd nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym (art. 485 § 1 pkt 2 k.p.c.).

(wyrok z dnia z dnia 23 lutego 2006 r., II CSK 131/05, B. Myszka, K. Pietrzykowski, H. Wrzeszcz, PS 2007, nr 4, s. 145; Pal. 2007, nr 11-12, s. 273)

Glosa

Bartosza Draniewicza, Monitor Prawniczy 2009 , nr 6, s. 344

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor postawił tezę, że faktura bez podpisu nabywcy, wystawiona za jego zgodą, nie może być postrzegana jako zaakceptowany rachunek w rozumieniu art. 485 § 1 pkt 2 k.p.c. Stwierdził, że sąd w postępowaniu nakazowym nie może automatycznie uznać, iż sama faktura bez podpisu odbiorcy jest zaakceptowanym rachunkiem; aby dokonać takiego ustalenia należy zbadać treść innych dokumentów np. upoważnienia do wystawiania faktur bez podpisu nabywcy zawartego w odrębnym dokumencie lub w umowie łączącej strony. Przy podzieleniu poglądu Sądu Najwyższego, sąd musiałby orzekać na podstawie nie tylko samego rachunku, ale i innych dowodów. Prowadziłoby to do rozszerzenia materiału dowodowego, co należy ocenić negatywnie ze względu na jednoczesne rozszerzenie zakresu potencjalnych zarzutów przeciwko nakazowi zapłaty. Autor zauważył, że postępowanie nakazowe jest postępowaniem ściśle sformalizowanym i jako takie może mieć oparcie dowodowe tylko na dokumentach wiarygodnych. Faktura bez podpisu nabywcy nie stwarza stanu takiej pewności, a potrzeba badania kolejnych dowodów niekorzystnie wpływa na dynamikę postępowania.

Glosator zaznaczył również, że udzielenie upoważnienia do wystawienia faktury bez podpisu jest instytucją prawa finansowego i jako taka ma służyć celom podatkowym, a nie cywilnoprawnym. Wyprowadzanie z jej zastosowania konsekwencji

na gruncie prawa cywilnego jest wątpliwe, gdyż w założeniu miała ona jedynie uprościć dokumentację podatkową, służącą prawidłowemu rozliczaniu podatku VAT. Zastosowanie przez kontrahentów konstrukcji udzielenia upoważnienia do wystawienia faktury bez podpisu ma ten skutek, że nie ma potrzeby doręczania drugiej stronie faktury, aby ta ją podpisała i odesłała wystawcy, jeżeli uzyskało się uprzednio stosowane upoważnienie. Upoważnienie to jest przez strony składane tylko w takim celu. W świetle reguł wykładni oświadczeń woli zawartych w art. 65 k.c. nie można więc stwierdzić, że zamiarem stron jest także wywołanie skutków cywilnoprawnych, w szczególności uznawania *a priori* wszystkich rachunków kontrahenta.

W stosunkach gospodarczych częstym sposobem zabezpieczenia roszczeń jest weksel gwarancyjny (weksel własny), będący bezwarunkowym przyrzeczeniem zapłaty wystawcy weksla inkorporowanym w papierze wartościowym. Glosator stwierdził, że jeżeli strony miałyby zamiar *a priori* akceptować swoje rachunki, to w tym celu wystawiłyby w ramach umowy weksel własny *in blanco*. Jego zdaniem, rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego prowadzi do wniosku, że na etapie wydania nakazu zapłaty nie ma procesowo różnicy pomiędzy wekslem własnym a fakturą wystawioną, za zgodą nabywcy, bez jego podpisu.

Glosy krytyczne do omawianego wyroku opracowali również Ł. Kozłowski (PS 2007, nr 4, s. 145) oraz S. Cieślak (Pal. 2007, nr 11-12, s. 273).

R.N.

*

Nie podlega odrzuceniu na podstawie art. 130² § 3 k.p.c. nienależycie opłacona skarga kasacyjna podlegająca opłacie stałej, wniesiona przez profesjonalnego pełnomocnika, do której dołączono wniosek o zwolnienie od opłaty sądowej, nawet jeżeli wniosek ten należało zwrócić ze względu na niedołączenie do niego oświadczenia, o którym mowa w art. 102 ust. 2 ustawy z 2005 r. o kosztach sądowych.

(postanowienie z dnia 7 listopada 2006 r., I CZ 69/06, G. Misiurek, M. Sychowicz, T. Wiśniewski, BSN 2008, nr 1, s. 61)

Glosa**Andrzeja Niedużaka, Przegląd Sądowy 2009, nr 4, s. 126**

W ocenie glosatora, stanowisko Sądu Najwyższego nasuwa istotne zastrzeżenia.

Autor stwierdził, że wykładni art. 130² § 3 k.p.c. i art. 102 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie można dokonywać w oderwaniu od normy zawartej w art. 130 § 2 zdanie drugie k.p.c. Regulacja ta wskazuje skutki wynikające ze zwrotu pisma procesowego, stanowiąc, że pismo zwrócone nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma procesowego do sądu. Podniósł, że ani w przeszłości, ani współczesne rozumienie tej normy nie nastroczało trudności. Zdaniem autora, nieuzasadnione jest czynienie analogii – jak zrobił to Sąd Najwyższy – do sytuacji, w których prawidłowo złożono wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.

W konsekwencji autor opowiedział się za wykładnią art. 130² § 3 k.p.c. i art. 102 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, uwzględniającą treść art. 130 § 2 zdanie drugie k.p.c. Przyjął, że skarga kasacyjna bądź inne pismo procesowe wymienione w art. 130² § 3 k.p.c., zawierające wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, do którego nie dołączono oświadczenia, o którym mowa w art. 102 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych z 2005 r., podlega odrzuceniu po zarządzeniu zwrotu wniosku i bez wzywania pełnomocnika procesowego do uzupełnienia braków wniosku.

Omawiane postanowienie skomentowali także B. Domagała i B. Draniewicz (MoP 2007, nr 23, dodatek s. 16).

E.S.

*

Termin określony w art. 841 § 3 k.p.c. ma zastosowanie do powództw uregulowanych w art. 841 § 1 k.p.c. także wówczas, gdy zajęcie przedmiotu należącego do osoby trzeciej nastąpiło w postępowaniu egzekucyjnym wszczętym przed wejściem w życie ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw

(Dz.U. Nr 172, poz. 1804). W takiej sytuacji termin biegnie od dnia wejścia w życie wymienionej ustawy.

(uchwała z dnia 17 lipca 2007 r., III CZP 57/07, J. Gudowski, G. Bieniek, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2008, nr 9, poz. 97; BSN 2007, nr 7, s. 8; OSP 2009, nr 4, poz. 41; NPN 2007, nr 3, s. 34; Pr.Bank. 2008, nr 2, s. 9)

Glosa

Janusza Jankowskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2009, nr 4, poz. 41

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator zaaprobował stanowisko Sądu Najwyższego przedstawione w sentencji komentowanej uchwały, zakwestionował natomiast uznanie terminu przewidzianego w art. 841 § 3 k.p.c. za termin prawa materialnego.

W dalszej części opracowania autor przedstawił poglądy orzecznictwa i doktryny na analogiczny termin do wytoczenia powództwa o zwolnienie od egzekucji administracyjnej przewidziany w art. 842 § 2 k.p.c. Wyraził zapatrywanie, że termin do wytoczenia powództwa o zwolnienie od egzekucji sądowej określony w art. 841 § 3 k.p.c. jest terminem prawa procesowego. Powołał się na względy celowościowe przemawiające przeciwko drastycznemu ograniczeniu w czasie prawa do wytoczenia powództwa o zwolnienie od egzekucji bez możliwości przywrócenia uchybionego terminu. Wskazał, że terminy prawa materialnego wynoszą co najmniej pół roku, a nawet dwa, trzy lub pięć lat.

Komentator podjął także próbę podważenia trafności stanowiska Sądu Najwyższego, że naruszenie terminu procesowego do wytoczenia powództwa powoduje odrzucenie pozwu, a naruszenie materialnego terminu do wytoczenia powództwa skutkuje jego oddaleniem.

M.P.

*

Na zarządzenie przewodniczącego w sądzie pierwszej instancji o zwrocie wniosku o udzielenie zabezpieczenia przysługuje zażalenie.

(uchwała z dnia 28 sierpnia 2008 r., III CZP 65/08, J. Gudowski, G. Misiurek, H. Pietrzkowski, BSN 2008, nr 8, s. 7)

Glosa

Marka Lewandowskiego, Przegląd Prawa Egzekucyjnego 2009, nr 1-3, s. 121.

Glosa ma charakter krytyczny.

Zdaniem glosatora, ważne argumenty wynikające z wykładni językowej oraz systemowej i celowościowej przemawiają za przyjęciem odmiennego poglądu, zgodnie z którym na zarządzenie przewodniczącego o zwrocie wniosku o udzielenie zabezpieczenia zażalenie nie przysługuje.

Dokonując wykładni językowej art. 394 § 1 k.p.c. glosator doszedł do wniosku, że przewidziane w tym przepisie zażalenie na zarządzenie przewodniczącego dotyczy jedynie zarządzenia, którego przedmiotem jest zwrot pozwu. Podniósł, że enumeratywne wskazanie wypadków dopuszczalności zażalenia w powiązaniu z użyciem charakterystycznego zwrotu językowego „a ponadto” nadaje unormowaniu przewidującemu zażalenie na zarządzenie przewodniczącego o zwrocie pozwu charakter regulacji szczególnej. Ponadto zauważył, że spośród pism procesowych, o których mowa w art. 126 k.p.c., tylko dla pozwu ustawodawca uczynił wyjątek; inne pisma zwrócone zarządzeniem przewodniczącego ustawodawca uznaje za niezaskarżalne. Zdaniem glosatora, wszystko to wskazuje, że ustawodawca przyjął w kodeksie postępowania cywilnego jako zasadę niedopuszczalność zaskarżenia zażaleniem zarządzeń przewodniczącego, z wyjątkiem – przewidzianym wprost w art. 394 k.p.c. – w postaci dopuszczenia zażalenia na zarządzenie przewodniczącego o zwrocie pozwu.

Zdaniem autora, argumenty wynikające z wykładni językowej art. 394 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., przemawiające za poglądem o niedopuszczalności zażalenia na zarządzenie przewodniczącego o zwrocie wniosku o udzielenie zabezpieczenia, zostają dodatkowo wzmocnione przez art. 741 k.p.c., który wskazuje wprost na przypadki dopuszczenia środka odwoławczego od decyzji sądowej wydanej w postępowaniu zabezpieczającym. Nie przypadkiem – w ocenie autora – ustawodawca ograniczył katalog zaskarżalnych decyzji do postanowień w przedmiocie zabezpieczenia.

Poszukując argumentów celowościowych glosator zwrócił uwagę na cel, charakter i sposób regulacji postępowania zabezpieczającego. Jego zdaniem, nieprzypadkowo ustawodawca unormował w art. 738 zdanie drugie k.p.c. instytucję

zwrotu wniosku o udzielenie zabezpieczenia bez wzywania wnioskodawcy do uzupełnienia braków formalnych tego wniosku wymienionych w art. 736 k.p.c. Przyjęcie takiego rozwiązania miało niewątpliwie na celu przyspieszenie postępowania zabezpieczającego przez niezwłoczne nadanie biegu wnioskowi właściwie sformułowanym. W ocenie autora, względy celowościowe przemawiają również za tezą o niedopuszczalności zaskarżenia zażaleniem zarządzenia o zwrocie wniosku o zabezpieczenie. Przyjęcie odmiennego zapatrywania mogłoby w praktyce prowadzić do nieuzasadnionego przedłużenia rozpoznania sprawy.

Na zakończenie autor zaznaczył, że przyjęte przez niego zapatrywanie pozostaje w zgodzie z konstytucyjnym prawem do zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji sądowej, a przepisy regulujące dopuszczalność zażalenia są jednym z przykładów przewidzianej w art. 78 Konstytucji możliwości ustawowego ograniczenia prawa strony do zaskarżania orzeczeń wydanych w pierwszej instancji, której nie sprzeciwia się norma zawarta w art. 176 Konstytucji.

M.J.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2009, NR 6

1. Adwokat, radca prawny lub rzecznik patentowy będący dalszym pełnomocnikiem nie może uwierzytelnić odpisu pełnomocnictwa podstawowego.

2. Brak formalny pisma procesowego w postaci nienależytego umocowania pełnomocnika może być usunięty potwierdzeniem strony dokonanych przez niego czynności. W tym celu sąd powinien wyznaczyć stronie odpowiedni termin.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 23 stycznia 2009 r., III CZP 118/08, T. Ereciński, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski, J. Gudowski, B. Myszka, H. Pietrzkowski, T. Wiśniewski, OSNC 2009, nr 6, poz. 76)

*

Zasądzenie świadczenia pieniężnego w sumie nominalnej w sytuacji, gdy przedmiotem żądania pozwu jest zasądzenie świadczenia w zwaloryzowanej wysokości (art. 358¹ § 3 k.c.), a nie ma przesłanek do zwaloryzowania świadczenia, nie stanowi orzeczenia co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem (art. 321 § 1 k.p.c.).

(uchwała z dnia 2 kwietnia 2008 r., III CZP 23/08, M. Sychowicz, M. Kocon, K. Strzelczyk, OSNC 2009, nr 6, poz. 77)

*

Na postanowienie sądu o zwolnieniu z funkcji kuratora spadku i powołaniu w to miejsce innej osoby kuratorowi przysługuje apelacja.

(uchwała z dnia 2 kwietnia 2008 r., III CZP 12/08, M. Sychowicz, M. Kocon, K. Strzelczyk, OSNC 2009, nr 6, poz. 78)

*

1. W sprawie o ustalenie nieważności umowy sprzedaży skarbowej nieruchomości rolnej z Państwowego Funduszu Ziemi, zawartej przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1700), Skarb Państwa jest reprezentowany przez starostę wykonującego zadanie z zakresu administracji rządowej.

2. Ustalenie kandydata na nabywcę skarbowej nieruchomości rolnej decyzją wydaną na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o sprzedaży nieruchomości Państwowego Funduszu Ziemi oraz uporządkowaniu niektórych spraw związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej i osadnictwa rolnego (Dz.U. Nr 17, poz. 71 ze zm.) nie wyłącza możliwości badania przez sąd – w sprawie o ustalenie nieważności umowy sprzedaży zawartej na podstawie tej decyzji – czy kandydat spełniał przesłanki określone w art. 160 § 1 k.c.

(uchwała z dnia 23 kwietnia 2008 r., III CZP 30/08, B. Myszka, T. Bielska-Sobkowicz, G. Bieniek, OSNC 2009, nr 6, poz. 79)

*

Składki na ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych są daninami publicznymi w rozumieniu art. 342 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.) i podlegają zaspokojeniu w kategorii drugiej.

(uchwała z dnia 23 kwietnia 2008 r., III CZP 36/08, B. Myszka, T. Bielska-Sobkowicz, G. Bieniek, OSNC 2009, nr 6, poz. 80)

*

Wpis do księgi wieczystej hipoteki umownej jest niedopuszczalny po ujawnieniu w tej księdze wzmianki o zajęciu prawa użytkowania wieczystego.

(uchwała z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 15/08, H. Ciepla, S. Dąbrowski, L. Walentynowicz, OSNC 2009, nr 6, poz. 81)

*

Przeniesienie prawa własności nieruchomości i dokonanie w księdze wieczystej wpisu na rzecz nabywcy nie stanowi przeszkody do wpisu hipoteki przymusowej na podstawie złożonego wcześniej wniosku o jej wpis.

(uchwała z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 17/08, H. Ciepla, S. Dąbrowski, L. Walentynowicz, OSNC 2009, nr 6, poz. 82)

*

Od wniosku o wpis w księdze wieczystej prawa własności na rzecz kilku spadkobierców pobiera się opłatę stałą w wysokości 150 zł.

(uchwała z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 18/08, H. Ciepla, S. Dąbrowski, L. Walentynowicz, OSNC 2009, nr 6, poz. 83)

*

1. Należności Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych z tytułu wypłaconych świadczeń pracowniczych podlegają zaspokojeniu z kwoty uzyskanej z egzekucji w kolejności trzeciej (art. 1025 § 1 pkt 3 k.p.c.) do wysokości sumy kwot najniższego wynagrodzenia za pracę za okres trzech miesięcy, wypłaconych każdemu pracownikowi dłużnika, a w kolejności szóstej (art. 1025 § 1 pkt 6 k.p.c.) w części przewyższającej tę sumę.

2. W postępowaniu na skutek zarzutów przeciwko planowi podziału (art. 1028 § 2 k.p.c.) sąd władny jest czynić ustalenia faktyczne dla rozstrzygnięcia, w jakiej części należność Funduszu Gwarantowanych

Świadczeń Pracowniczych podlega zaspokojeniu w trzeciej kolejności, a w jakiej w szóstej kolejności.

(uchwała z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 28/08, H. Ciepła, S. Dąbrowski, L. Walentyłowicz, OSNC 2009, nr 6, poz. 84)

*

Zarzut braku tytułu wykonawczego wystawionego na rzecz wierzyciela egzekwującego nie może być podstawą zażalenia dłużnika na postanowienie sądu zatwierdzające plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości.

(uchwała z dnia 9 maja 2008 r., III CZP 27/08, J. Górowski, Z. Kwaśniewski, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2009, nr 6, poz. 85)

*

Prawo najmu lokalu komunalnego, za który opłacany jest czynsz w wysokości ustalonej w uchwale rady gminy, wydanej na podstawie art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.), stanowi składnik majątku wspólnego małżonków i podlega rozliczeniu przy podziale tego majątku. Jego wartość odpowiada różnicy pomiędzy czynszem opłacanym a czynszem wolnym, z uwzględnieniem, w konkretnych okolicznościach, okresu prawdopodobnego trwania stosunku najmu. Przy ustalaniu tej wartości nie uwzględnia się możliwości preferencyjnego zakupu lokalu przez najemcę.

(uchwała z dnia 9 maja 2008 r., III CZP 33/08, J. Górowski, Z. Kwaśniewski, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2009, nr 6, poz. 86)

*

1. Przewidziany w art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 24 ze zm.) zakaz publikacji dotyczy danych

osobowych wszystkich osób, przeciwko którym toczy się postępowanie przygotowawcze lub sądowe, bez względu na ich status, a więc także osób publicznych.

2. Roszczenie o zaniechanie publikacji materiału prasowego może być skierowane również przeciwko dziennikarzowi niebędącemu redaktorem lub redaktorem naczelnym w rozumieniu art. 7 ust. 2 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 24 ze zm.).

(wyrok dnia 18 marca 2008 r., IV CSK 474/07, M. Wysocka, I. Koper, M. Kłós, OSNC 2009, nr 6, poz. 87)

*

W sprawach dotyczących czynów nieuczciwej konkurencji ustalenie ryzyka niebezpieczeństwa wprowadzenia konsumentów w błąd następuje na podstawie oceny sądu opartej na całokształcie okoliczności przy uwzględnieniu właściwego wzorca konsumenta. Prowadzenie dowodu z opinii biegłego nie jest niezbędne, chyba że jest przydatne do ustalenia tego ryzyka.

(wyrok z dnia 23 kwietnia 2008 r., III CSK 377/07, B. Myszka, T. Bielska-Sobkowicz, G. Bieniek, OSNC 2009, nr 6, poz. 88)

*

Artykuł 35 § 1 k.s.h. jest przepisem szczególnym w stosunku do art. 372 k.c.

(wyrok z dnia 8 maja 2008 r., V CSK 573/07, L. Walentynowicz, M. Bączyk, A. Górski, OSNC 2009, nr 6, poz. 89)

*

Zasada tzw. integralności postanowienia o podział majątku wspólnego nie obejmuje orzeczenia w przedmiocie roszczenia z tytułu niezgodnego

z prawem zbycia przez małżonka w czasie trwania wspólności ustawowej przedmiotu wchodzącego w skład majątku wspólnego.

*(postanowienie z dnia 9 maja 2008 r., III CZP 26/08, J. Górski,
Z. Kwaśniewski, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2009, nr 6, poz. 90)*

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC-ZD 2009, NR B

Nie ma jurysdykcji krajowej w sprawie, w której obce państwo i jego najwyższe organy zostały pozwane o odszkodowanie za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym związanym z działalnością władczą państwa, objętą immunitetem jurysdykcyjnym państwa obcego.

(postanowienie z dnia 13 marca 2008 r., III CSK 293/07, K. Zawada, A. Górski, I. Gromska-Szuster, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 33)

*

1. Rzecznik patentowy może być pełnomocnikiem procesowym w każdej sprawie o zwalczanie nieuczciwej konkurencji.

2. Dane dotyczące warunków loterii promocyjnej, w tym w szczególności liczby przewidzianych w niej nagród, należą do wiadomości o przedsiębiorstwie, które ma na względzie art. 14 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.).

(wyrok z dnia 13 marca 2008 r., III CSK 337/07, K. Zawada, A. Górski, I. Gromska-Szuster, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 34)

*

1. Zarzut naruszenia postanowienia statutu spółdzielni przez jego błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie może być podniesiony w skardze kasacyjnej tylko łącznie z zarzutem naruszenia określonego przepisu prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.).

2. Nie jest sprzeczna z postanowieniem statutu spółdzielni uchwała rady nadzorczej w sprawie wykreślenia członka z przyczyny, która uzasadniała jego

wykluczenie (art. 42 § 3 w związku z art. 24 § 2, 3 i 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze, jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 ze zm.).

(wyrok z dnia 14 marca 2008 r., IV CSK 515/07, J. Górowski, K. Pietrzykowski, K. Tyczka-Rote, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 35)

*

Spółdzielnia mieszkaniowa może wytoczyć powództwo o usunięcie niezgodności między stanem prawnym spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu ujawnionym w prowadzonej dla tego prawa księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym.

(wyrok z dnia 19 marca 2008 r., V CSK 482/07, K. Strzelczyk, G. Misiurek, B. Myszka, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 36)

*

Do zastosowania trzyletniego terminu przedawnienia przewidzianego w art. 118 k.c. nie jest wymagane, aby obie strony stosunku prawnego, z którego wywodzi się roszczenie majątkowe, prowadziły działalność gospodarczą; wystarczy, że działalność gospodarczą prowadzi strona dochodząca roszczenia wiążącego się z tą działalnością.

(wyrok z dnia 2 kwietnia 2008 r., III CSK 302/07, M. Sychowicz, M. Kocon, K. Strzelczyk, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 37)

*

Sąd drugiej instancji umarza na posiedzeniu niejawnym postępowanie w sprawie (art. 182¹ § 1 k.p.c.), jeżeli upadłość pozwanego, który zaskarżył wyrok, została ogłoszona po wydaniu wyroku przez sąd pierwszej instancji.

(postanowienie z dnia 3 kwietnia 2008 r., II CSK 561/07, Z. Strus, M. Bączyk, B. Myszka, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 38)

*

Rozporządzenie Rady (WE) Nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania roszczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. U.E.L. z dnia 16 stycznia 2001 r. Nr 12, poz. 1, Dz.U. UE-sp. 19-4-42 ze zm.) nie ma zastosowania do orzeczeń sądowych wydanych w wyniku rozpoznania roszczeń byłych małżonków wynikających z umowy regulującej między nimi zasady spłaty po rozwodzie długów zaciągniętych w czasie trwania małżeństwa (art. 1 ust. 2 lit. a rozporządzenia).

(postanowienie z dnia 9 kwietnia 2008 r., V CSK 419/07, G. Bieniek, I. Gromska-Szuster, D. Zawistowski, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 39)

*

Sprawa, w której ubezpieczający przedsiębiorca dochodzi od zakładu ubezpieczeń odszkodowania w związku z kradzieżą samochodu objętego zawartą przez strony umową ubezpieczenia autocasco, nie jest sprawą gospodarczą.

(postanowienie z dnia 9 kwietnia 2008 r., V CZ 14/08, G. Bieniek, I. Gromska-Szuster, D. Zawistowski, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 40)

*

Poszkodowany może dochodzić także bezpośrednio od pracownika naprawienia szkody, którą wyrządził mu pracownik nieumyślnie czynem niedozwolonym przy wykonywaniu obowiązków pracowniczych, jeżeli zakład pracy na skutek upadłości nie jest w stanie wypłacić należnego odszkodowania.

(wyrok z dnia 11 kwietnia 2008 r., II CSK 618/07, H. Wrzeszcz, M. Kocon, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 41)

*

Artykuł 322 k.p.c. nie ma zastosowania w sytuacjach, w których wysokości żądania nie można dokładnie ustalić tylko dlatego, że dowody zgłoszone w sprawie gospodarczej uległy sprekludowaniu na podstawie art. 479¹² § 1 k.p.c.

(wyrok z dnia 16 kwietnia 2008 r., V CSK 563/07, H. Pietrzkowski, G. Misiurek, K. Tyczka-Rote, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 42)

*

Jeżeli Trybunał Konstytucyjny, odraczając utratę mocy obowiązującej uznanej za niezgodną z Konstytucją normy prawnej, nie orzekł w przedmiocie przyznania skarżącemu przywileju indywidualnej korzyści, nie jest on uprawniony do złożenia skargi o wznowienie postępowania, w którym – przed wejściem w życie tego wyroku – wydano orzeczenie na podstawie niekonstytucyjnej normy prawnej.

(postanowienie z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 29/08, T. Wiśniewski, T. Bielska-Sobkowicz, H. Wrzeszcz, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 43)

*

Wykazanie przez dziennikarza – pozwanego w sprawie o ochronę dóbr osobistych wytoczonej przez sędziego sądu powszechnego – że źródłem informacji o opisanych w artykule prasowym faktach i ocenach dotyczących sędziego był urzędujący minister sprawiedliwości, uchyla bezprawność działania dziennikarza, jeżeli sprawdził on te informacje w innych dostępnych źródłach oraz uwzględnił stanowisko zajęte przez sędziego.

(wyrok z dnia 17 kwietnia 2008 r., I CSK 543/07, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, Z. Strus, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 44)

*

Nabycie nieruchomości przez Skarb Państwa na podstawie art. 6 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości

(Dz.U. Nr 17, poz. 70 ze zm.) ma charakter pochodny i nie powoduje skutków wynikających z art. 32 ust. 1 tej ustawy.

(postanowienie z dnia 23 kwietnia 2008 r., III CSK 356/07, B. Myszka, T. Bielska-Sobkowicz, G. Bieniek, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 45)

*

1. Termin „zasada” w rozumieniu art. 318 § 1 k.p.c. odnosi się do przedmiotowej i podmiotowej strony procesu.

2. Pogląd o niedopuszczalności przelewu bez zgody wdzierżawiającego, wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2000 r., II CKN 863/98 (OSNC 2000, nr 10, poz. 183), nie dotyczy roszczenia dzierżawcy o zwrot wartości ulepszeń.

(wyrok z dnia 7 maja 2008 r., II CSK 12/08, S. Dąbrowski, G. Bieniek, B. Myszka, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 46)

*

Podstawą wykreślenia hipotek obciążających nieruchomości wchodzące w skład przedsiębiorstwa jest umowa sprzedaży tego przedsiębiorstwa w toku postępowania upadłościowego (art. 317 ust. 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.).

(postanowienie z dnia 7 maja 2008 r., II CSK 663/07, S. Dąbrowski, G. Bieniek, B. Myszka, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 47)

*

Artykuł 3 ust. 1 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 ze zm.) nie wyłącza dopuszczalności zniesienia przez sąd odrębnej własności lokali w postępowaniu o zniesienie współwłasności nieruchomości wspólnej, jeżeli możliwy jest fizyczny podział budynku, w którym tę własność ustanowiono.

(postanowienie z dnia 7 maja 2008 r., II CSK 664/07, S. Dąbrowski, G. Bieniek, B. Myszka, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 48)

*

Do umów zastrzegających możliwość żądania przez korzystającego przeniesienia na niego własności oddanej mu do używania rzeczy za określoną dodatkową opłatą, należy stosować, jeżeli opłata ta wraz z uzgodnionymi ratami odpowiada cenie nabycia rzeczy, przepisy kodeksu cywilnego o umowie leasingu.

(wyrok z dnia 15 maja 2008 r., I CSK 548/07, K. Strzelczyk, T. Bielska-Sobkowicz, K. Zawada, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 49)

*

Wysokość renty obliczona stosownie do potrzeb uprawnionego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego może być wyższa niż świadczenie alimentacyjne ustalone według usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego (art. 446 § 2 k.c.).

(wyrok z dnia 16 maja 2008 r., III CSK 386/07, I. Gromska-Szuster, G. Misiurek, H. Wrzeszcz, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 50)

*

W razie wystąpienia przesłanek określonych w art. 43 ust. 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 119, poz. 116 ze zm.) osobie uprawnionej przysługuje wyłącznie powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały zarządu spółdzielni.

(wyrok z dnia 11 czerwca 2008 r., V CSK 33/08, M. Kocon, T. Bielska-Sobkowicz, J. Górski, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 51)

*

Rozwiązanie przysposobienia pełnego przez małżonków (art. 121 k.r.o.) jest zdarzeniem stanowiącym podstawę do unieważnienia przez sąd nowego aktu urodzenia i wzmianki dodatkowej o jego sporządzeniu wpisanej do dotychczasowego aktu urodzenia przysposobionego, z zastrzeżeniem o zachowaniu przez zainteresowanego na podstawie art. 126 § 2 k.r.o. nabytego przez przysposobienie nazwiska i imienia (imion).

(postanowienie z dnia 11 czerwca 2008 r., V CSK 35/08, M. Kocon, T. Bielska-Sobkowicz, J. Górowski, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 52)

*

Uchwała walnego zgromadzenia spółki akcyjnej o zmianie statutu, przewidująca zastrzeżenie, że w razie odmowy wyrażenia zgody przez spółkę na zbycie akcji imiennych, wskazany nabywca akcji nabędzie je za „cenę równą księgowej wartości akcji na koniec ostatniego roku obrachunkowego” bez względu na to, czy jest to cena równa cenie rynkowej akcji, czy niższa (art. 337 § 4 k.s.h.), może być uznana za sprzeczną z dobrymi obyczajami i mająca na celu pokrzywdzenie akcjonariusza zainteresowanego zbyciem akcji (art. 422 § 1 k.s.h.).

(wyrok z dnia 12 czerwca 2008 r., III CSK 8/08, I. Gromska-Szuster, M. Bączyk, K. Tyczka-Rote, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 53)

*

Powództwo o wydanie lokalu mieszkalnego wytoczone przez osobę powołującą się na prawo własności, oparte na twierdzeniu o bezprawnym pozostawaniu tego lokalu w dyspozycji podmiotów określonych w art. 90 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 101, poz. 1092 ze zm.), podlega rozpoznaniu przez sąd powszechny.

(postanowienie z dnia 13 czerwca 2008 r., I CSK 527/07, D. Zawistowski, J. Frąckowiak, G. Misiurek, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 54)

*

Termin do uiszczenia opłaty od czynności procesowej nie podlega przywróceniu.

(postanowienie z dnia 9 lipca 2008 r., V CZ 44/08, L. Walentyłowicz, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 55)

*

Roszczenie zleceniodawcy przeciwko spedytorowi o naprawienie szkody wynikłej z niewykonania objętego przedmiotem zobowiązania spedytora obowiązku dokonania rozliczeń z przewoźnikiem za wyświadczoną przez niego usługę przewozową przedawnia się w terminie rocznym określonym w art. 803 § 1 k.c., który – zgodnie z art. 803 § 2 k.c. – rozpoczyna bieg od dnia wykonania zlecenia spedycyjnego.

(wyrok z dnia 24 lipca 2008 r., IV CSK 86/08, B. Myszka, Z. Strus, K. Tyczka-Rote, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 56)

*

Przy wykonywaniu zobowiązań umownych mają znaczenie tylko takie zwyczaje, które zostały już ukształtowane w odniesieniu do pewnej kategorii stosunków obligacyjnych i są powszechnie znanym oraz aprobowanym sposobem postępowania.

(wyrok z dnia 8 sierpnia 2008 r., V CSK 87/08, J. Frąckowiak, B. Myszka, Z. Strus, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 57)

*

Artykuł 448 k.c. ma zastosowanie także do ochrony dóbr osobistych osób prawnych.

(wyrok z dnia 24 września 2008 r., II CSK 126/08, K. Zawada, G. Misiurek, D. Dończyk, OSNC-ZD 2009, nr B, poz. 58)

*

Przy ocenie wyroku z punktu widzenia art. 417¹ § 2 k.c. oraz art. 424¹ k.p.c. istotne znaczenie ma tylko treść rozstrzygnięcia; wyrok może być zgodny z prawem, tj. w sposób prawidłowy orzekać o przedstawionym pod osąd roszczeniu, mimo obrazy – także licznych, a nawet powodujących nieważność postępowania – przepisów prawa procesowego.

(postanowienie z dnia 30 września 2008 r., III CNP 50/08, J. Gudowski)

INFORMACJE

W dniu 24 kwietnia odbyła się konferencja sędziów Izby Cywilnej, stanowiąca kontynuację dyskusji nad projektem części ogólnej kodeksu cywilnego, przygotowanym przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości.

Na wstępie jednak Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński z nieukrywanym wzruszeniem pożegnał przechodzącego w stan spoczynku sędziego Sądu Najwyższego Zbigniewa Strusa i podziękował mu za wspólną pracę oraz wyjątkową życzliwość i serdeczność, którą otaczał wszystkich współpracowników. Sędzia Sądu Najwyższego Zbigniew Strus podziękował za możliwość spotkania i pracy z osobami wyróżniającymi się mądrością i dobrym, prawnym charakterem. Z żalem stwierdził, że w Sądzie Najwyższym nie można kwestionować ustaleń faktycznych, a te niestety wskazują na konieczność odejścia w stan spoczynku.

Następnie Prezes Sądu Najwyższego przedstawił Radosława Cebelińskiego, nowego asystenta sędziego w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego.

Dyskusja nad projektem kodeksu cywilnego dotyczyła unormowań dotyczących konsumenta, przedsiębiorstwa i przedsiębiorcy. Tezy wprowadzające wygłosili sędziowie Sądu Najwyższego Teresa Bielska-Sobkowicz oraz Dariusz Zawistowski. Ciekawej i żywej dyskusji nad proponowanymi zmianami przewodniczyli Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński oraz sędzia Sądu Najwyższego Zbigniew Kwaśniewski, a udział w niej wzięli sędziowie Sądu Najwyższego: Krzysztof Pietrzykowski, Gerard Bieniek, Zbigniew Strus i Wojciech Katner, a także asystenci sędziego Beata Janiszewska, Roman Trzaskowski i Łukasz Węgrzynowski.

Dane statystyczne – kwiecień 2009 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						Inny sposób	
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania		
1.	CK	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
2.	CSK	830	259	269	-	23	2	28	-	182	34	820
3.	CZP, w tym:	25	20	5	4	-	-	-	-	-	1	40
	art. 390 k.p.c.	23	18	5	4	-	-	-	-	-	1	36
	skład 7-miu	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	pełny skład	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
4.	CZ	38	41	32	-	19	1	4	-	-	8	47
5.	CO, w tym:	13	26	17	-	-	-	-	-	-	17	22
	art. 401 k.p.c.	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3
	art. 45, 48 k.p.c.	11	25	17	-	-	-	-	-	-	17	19
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	114	43	57	-	2	-	-	-	24	31	100
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	1021	389	381	4	44	3	32	-	206	92	1029